

**Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks
föreskrifter (SJVFS 2007:42) om kompensations-
bidrag, miljöersättningar och miljöinvesteringar;**

SJVFS 2009:30

Utkom från trycket
den 23 mars 2009
Omtryck

beslutade den 19 mars 2009

Statens jordbruksverk föreskriver, med stöd av 1 kap. 30 § förordningen (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och efter samråd med Sametinget, Skogsstyrelsen, länsstyrelsen och de organisationer som har representanter i övervakningskommittén i fråga om verkets föreskrifter (SJVFS 2007:42) om kompensationsbidrag, miljöersättningar och miljöinvesteringar¹

dels att 2 kap. 3 §, 3 kap. 2 § och 5 kap. 53 a § ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 5 kap. 89 § och 6 kap. 66 § ska ha följande lydelse,

dels att 1 kap. 2-4, 19 och 21 §§, 2 kap. 2 §, 3 kap. 4 §, 5 kap. 5, 12, 14, 36, 39-41, 44, 51, 60-61 och 72 §§, 6 kap. 41 och 44 §§ samt bilaga 5 ska ha följande lydelse,

dels att det i föreskrifterna ska införas sju nya paragrafer, 1 kap. 4 a – 4 f §§ och 6 kap. 56 a §, av följande lydelse.

Författningen kommer därför att ha följande lydelse från och med den dag då denna författning träder i kraft.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 kap. GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

1 § *Ersättningsformer*

2 § *Definitioner*

3-7 §§ *Tvårvillkor*

8-14 §§ *Åtagande*

8 § *Åtagandeperiod*

9 § *Krav för godkännande av åtagande*

10 § *Hur får åtaganden kombineras?*

11-12 §§ *När och hur får ett åtagande från föregående programperiod avslutas?*

13 § *Hur får anpassning av ett befintligt åtagande göras?*

14 § *Hur får utökning av ett befintligt åtagande göras?*

15-19 §§ *Utbetalning*

15-17 §§ *Vilka grundvillkor finns för beviljande av utbetalning?*

18-19 §§ *Hur får utbetalningar kombineras?*

20 § *Undantag*

21-22 §§ *Övriga regleringar för kompensationsbidrag, miljöersättningar och miljöinvesteringar*

¹ Författningen senast omtryckt SJVFS 2008:17.

2 kap. KOMPENSATIONSBIDRAG

1-13 §§ Vilka villkor finns?

- 1 § Vallodling
- 2-3 §§ Betesmark och slåtteräng
- 4-5§ Spannmål och potatis
- 6 § Sambete
- 7-8 §§ Hur ska ersättning beräknas för företag med mark inom flera stödområden?
- 9-10 §§ Vilka är kraven på djurhållning och redovisning av djur?
- 11 § Hur får ersättningberättigande tackor och getter bytas ut?
- 12-13 § Hur beräknas antalet nötkreatur?

3 kap. BEVARANDE AV ODLINGSLANDSKAPETS BIOLOGISKA MÅNGFALD OCH KULTURMILJÖVÄRDEN

1-19 §§ Betesmarker och slåtterängar

- 1-2 §§ Vad kan man få ersättning för?
- 3 § Vad gäller för sambete?
- 4-5 §§ Vilka förbud finns?

6-7 §§ Betesmarker, slåtterängar, skogsbeten och alvarbeten

- 6-7 § Vilken skötsel krävs för ersättning för betesmarker, slåtterängar, skogsbete och alvarbete?

8-11 §§ Betesmarker och slåtterängar med särskilda värden

- 8 § Vilka betesmarker och slåtterängar kan få ersättning för särskilda värden?
- 9 § Vilken särskild skötsel krävs för ersättning för betesmarker och slåtterängar med särskilda värden?
- 10-11 §§ Vilka kompletterande insatser finns för betesmarker och slåtterängar med särskilda värden?

12-13 §§ Alvarbete och skogsbete

- 12 § Alvarbete och skogsbete
- 13 § Vilken skötsel krävs för alvarbete och skogsbete?

14-19 §§ Fäboddar

- 14-15 §§ Vad kan man få ersättning för?
- 16-19 §§ Vilken skötsel krävs för fäbodbete?

20-25 §§ Natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet

- 20-21 b §§ Vad kan man få ersättning för?
- 22 § Vilken skötsel krävs?
- 23 § Vad får länsstyrelsen besluta om?
- 24-25 §§ Vilka förbud finns?

26-39 §§ Hotade husdjursraser

- 26 § *Vilka raser kan man få ersättning för?*
 27-31 a §§ *Vilka är kraven för renrasighet?*
 32-34 §§ *Anslutning och rapportering till härstamnings- och hälsokontroll*
 35 § *Vilka är ålderskraven för får, getter och svin?*
 36 § *Hur lång är hållandeperioden för får, getter och svin?*
 37 § *Hur får ersättningsberättigande får, getter och svin bytas ut?*
 38-39 §§ *Hur beräknas antalet nötkreatur?*

40 § Stöd till rasbevarande husdjursföreningar

4 kap. VALLODLING

- 1 § *Vad kan man få grundersättning för?*
 2 § *Vilka villkor finns för grundersättning?*
 3 § *Vad kan man få tilläggsersättning för?*
 4-5 §§ *Hur ska tilläggsersättning beräknas för företag med slätter- och betesvall inom flera områden inom vilka tilläggsersättning lämnas?*
 6-7 §§ *Vilka är kraven på djurhållning och redovisning av djur?*
 8 § *Hur får ersättningsberättigande tackor och getter bytas ut?*
 9-10 §§ *Hur beräknas antalet nötkreatur?*

5 kap. MILJÖANPASSAT JORDBRUK

1-64 §§ Ekologiska produktionsformer

- 1-6 §§ *Allmänna regler för växtodling och djurhållning*
 1 § *Allmänna regler för växtodling och djurhållning*
 2-5 §§ *Vilka krav finns för att få ersättning för certifierad produktion?*
 6 § *Kontroll*

7-21 §§ Ekologisk odling

- 7-9 §§ *Ekologisk odling*
 10 § *Vilka uppgifter om växtodling ska dokumenteras?*
 11 § *Hur ska jordbrukaren göra för att bibehålla eller höja markens bördighet?*
 12 § *Vilka gödsel- och jordförbättringsmedel får användas?*
 13 § *Preparat för jordförbättring och kompostering*
 14 § *Hur ska växtskyddsproblem förebyggas och åtgärdas?*
 15 § *Vilka förökningsmaterial ska användas?*
 16 § *Vilka särskilda villkor finns för hampa?*
 17 § *Vilka särskilda villkor finns för frövall?*
 18-21 §§ *Vilka särskilda villkor finns för frukt- och bärodling?*

22-64 §§ Ekologisk djurhållning

- 22-23 §§ *Minsta antal djur för att uppfylla djuråtagandet*

- 24 § *Undantag från djurregler första halvåret*
- 25-26 §§ *Hur redovisas tackor, getter och suggor i ansökan om utbetalning?*
- 27 § *Hur får ersättningsberättigande tackor, getter och suggor bytas ut?*
- 28-29 §§ *Hur beräknas antalet nötkreatur?*
- 30 § *Hur redovisas och beräknas slaktsvin?*
- 31 § *Hur redovisas och beräknas värphöns och slaktkycklingar?*
- 32 § *Hur många värphöns och slaktkycklingar behövs för att få utbetalning?*
- 33 § *Vilken dokumentation ska finnas om djurhållningen?*
- 34 § *Vad gäller vid parallellhållning?*
- 35-36 §§ *Vilka krav ställs på djur som förs in i besättningen?*
- 37-38 § *I vilka undantagsfall får djur hållas bundna?*
- 39-41 §§ *Vilka krav finns för byggnader?*
- 42-44 §§ *När ska idisslare ha tillgång till bete och utevistelse?*
- 45 § *Hur ska kalvar, lamm, killingar och smågrisar utfodras?*
- 46 § *Hur ska kalvar hållas?*
- 47-49 §§ *Hur ska grisar hållas?*
- 50-52 §§ *Vilka särskilda regler gäller för fjäderfän?*
- 53-59 §§ *Vilka krav ställs på djurens foder?*
- 60-61 §§ *Fodertillsatser och foderråvaror*
- 62-63 §§ *Vilka regler gäller för hälsovård och användning av läkemedel?*
- 64 § *Vad gäller för fortplantning?*
- 65-74 § Minskat kväveläckage**
- 65 § *Vad krävs får att man ska få ersättning?*
- 66-72 §§ Fånggröda**
- 66-69 §§ *Vilka krav finns på sådd och etablering av fånggröda?*
- 70 § *När får fånggrödan brytas?*
- 71 § *Hur får fånggrödan användas?*
- 72 § *Hur får gödselmedel och kemiska växtskyddsmedel spridas?*
- 73-74 §§ Vårbearbetning**
- 73 § *Vad kan man få ersättning för?*
- 74 § *Hur får gödselmedel och kemiska växtskyddsmedel spridas?*
- 75-80 §§ Skötsel av våtmarker**
- 75 § *Skötsel av våtmarker*
- 76 § *Vad kan man få ersättning för?*
- 77 § *Förundersökning, slutbesiktning och specifika villkor för åtagandet*
- 78-80 §§ *Vilka generella villkor gäller?*
- 81-87 §§ Skydds zoner**
- 81-83 §§ *Vilka krav finns på anläggning av en skydds zon?*
- 84-87 §§ *Vilka krav finns på skydds zonen?*

88-92 §§ Traditionell odling av bruna bönor

- 88 § *Vilken mark ingår i åtagandet och hur ska den skötas?*
 89-91 §§ *Vad gäller för växtskyddsmedel och växtnäring?*
 92 § *Vad gäller för jordbearbetning och bekämpning av ogräs?*

93-115 §§ Miljöskyddsåtgärder

- 93 § *Vem är berättigad till ersättning?*
 94 § *Vilka arealer är ersättningsberättigande?*
 95-96 §§ *Vad gäller för växtodlingsplanen?*
 97-99 §§ *Vilka krav ställs på växtnärbalansen?*
 100-101 §§ *Vilka krav ställs för markkarteringen?*
 102-103 §§ *Vad gäller för fastställandet av kväveinnehållet i flytgödseln?*
 104-107 §§ *Vilka krav ställs på påfyllnings- och rengöringsplatsen?*
 108-109 §§ *Vad gäller för funktionstest av sprutor?*
 110 § *Vilka krav ställs på dokumentation av bekämpningsbehovet?*
 111-112 §§ *Vilka krav ställs på kontrollrutor?*
 113-114 §§ *Vad gäller för obesprutade kantzoner?*
 115 § *Vad gäller allmänt för ersättningsformen?*

6 kap. UTVALD MILJÖ**1-19 §§ Regionala skötselinsatser****2-19 §§ Naturfrämjande insatser på åkermark**

- 3-7 §§ *Bevarande av hotade åkerogräs*
 6-7 §§ *Vilken skötsel krävs?*
 8-14 §§ *Mångfaldsträda*
 12-14 *Vilken skötsel krävs?*
 15-19 §§ *Fågelåker*
 18-19 §§ *Vilken skötsel krävs?*

20-45 §§ Komplement till miljöersättning för betesmarker och slätterängar

- 20-32 §§ **Regionala markklasser**
 23-29 §§ **Restaurering av betesmarker och slätterängar**
 23-24 §§ *Vad kan man få ersättning för?*
 25-29 §§ *Vilka krav ställs för att få ersättning?*
 30-32 §§ **Mosaikbetesmarker och andra gräsfattiga marker**
 30 § *Vad kan man få ersättning för?*
 31-32 §§ *Vilken skötsel krävs?*
 33-45 §§ **Regionala kompletterande insatser**
 33-37 §§ **Särskild skötsel av fåbodbete**
 33-34 §§ *Vad kan man få ersättning för?*
 35-37 §§ *Vilken skötsel krävs?*
 38-40 §§ **Särskild höhantering på slätteräng**
 38 § *Vad kan man få ersättning för?*
 39-40 §§ *Vilken skötsel krävs?*
 41-43 §§ **Bränning**

- 41 § *Vad kan man få ersättning för?*
42-43 §§ *Vilken skötsel krävs?*
44-45 §§ ***Bete och slätter på svårtillgängliga platser***
44 § *Vad kan man få ersättning för?*
45 § *Vilken skötsel krävs?*

46-49 §§ Komplement till miljöersättningen för natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet

- 46-49 §§ **Regionala kompletterande insatser**
46-49 §§ ***Skötsel av landskapselement med särskilda värden***

50-73 §§ Miljöinvesteringar

55-69 §§ Miljöinvestering enligt faktiska kostnader

- 55 § *Vilka kostnader är stödberättigande?*
56-56 a §§ *Eget arbete*
57-58 §§ *Hur betalas ersättningen ut?*
59-62 §§ ***Restaurering av betesmarker och slätterängar***
59-61 §§ *Vad kan man få ersättning för?*
62 § *Vilka förbud finns?*
63-65 §§ ***Anläggning och restaurering av våtmarker***
64 § *Villkor*
65 § *Ersättningsbelopp*
66-67 §§ ***Specialinsatser för landskapets natur- och kulturmiljövärden***
67 § *Villkor*
68-69 §§ ***Markförbättrande insatser i renskötselområdet***
69 § *Villkor*

70-77 §§ Miljöinvestering med fast ersättning

- 70-71 §§ *Villkor*
72 § ***Återuppbyggnad, återskapande och restaurering av landskapselement***
73-74 §§ ***Restaurering av byggnader vid samevisten i renskötselområdet***
75-76 §§ ***Restaurering av bevarandevärda eller svårbrukade åkermarker***
77 § ***Rensning av våtmark***

- Bilaga 1** Definitioner av ersättningsberättigande värdefulla landskapselement
Bilaga 2 Skötselåtgärder som krävs för vissa värdefulla landskapselement
Bilaga 3 Så här kan du kombinera miljöersättningar i det tidigare programmet (2000-2006) med miljöersättningar i det nya programmet (2007-2013)
Bilaga 4 Så här kan du kombinera naturfrämjande insatser på åkermark och skötsel av landskapselement med särskilda värden med andra miljöersättningar på åkermark

Bilaga 5 Vilka kompletterande insatser kan beviljas för olika markklasser i miljöersättningen betesmarker och slåtterängar (det nya programmet 2007 – 2013)?

1 kap. GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

Ersättningsformer

1 § Denna författning gäller följande former av ersättningar:

1. Kompensationsbidrag
2. Bevarande av odlingslandskapets biologiska mångfald och kulturmiljövärden:
  - a. Betesmarker och slåtterängar
  - b. Natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet
  - c. Hotade husdjursraser
  - d. Stöd till rasbevarande husdjursföreningar
3. Vallodling
4. Miljöanpassat jordbruk:
  - a. Ekologiska produktionsformer
  - b. Minskat kväveläckage
  - c. Skötsel av våtmarker
  - d. Skyddszoner
  - e. Traditionell odling av bruna bönor
  - f. Miljöskyddsåtgärder
5. Utvald miljö, som avser regionalt prioriterade ersättningar enligt 2 kap. 16 och 17 §§ förordning (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder. (SJVFS 2008:17)

Definitioner

2 §² I denna författning förstås med

betesmark:

Ett jordbruksskifte som inte är lämpligt att plöja och som används till bete, samt är bevuxet med gräs, örter eller ris som är dugligt som foder. Begreppet betesmark omfattar även mark som av länsstyrelsen fastställts som alvarbete på Öland och Gotland, skogsbete eller fäbodbete. Mark i renskötselområdet som huvudsakligen används till renbete räknas inte som betesmark. Skog som inte är fastställt skogsbete samt områden där åtgärder gjorts för att väsentligt gynna trätillväxten räknas inte som betesmark.

För landskapselementen brunn, källa, byggnadsgrund på maximalt 200 m², fornlämningslokal, fägata, gårdsgård av trä, jordvall, gropvall, odlingsröse, stentipp, stenmur, öppet dike samt överloppsbyggnad på maximalt 200 m² som uppfyller definitionen i bilaga 1, får den del av landskapselementen som ligger på betesmarken ingå i den ersättningsberättigande arealen.

Inom ett skifte är ytor med likartad trätäthet om minst 0,1 hektar, som innehåller mer än riktvärdet 60 träd per hektar, inte ersättningsberättigade. Träd med stammar som utgår från en gemensam yta på maximalt 1 kvadratmeter räknas som ett träd. Träd med en stam som 1,3 meter över markytan

² Ändringen innebär bl.a. att definitionen för åkermark har tagits bort.

har en diameter som understiger 10 cm räknas inte. Döda eller ringbarkade träd räknas inte.

Ytor större än 0,01 hektar där träd- och buskskikt är så tätt att marken är svåråtkomlig för betesdjuren är inte betesmark oavsett typ av vegetation. Ytor med naturliga impediment större än 0,01 hektar är inte betesmark. Den sammanlagda ytan med naturliga impediment och träd- och buskskikt som är så tätt att marken är svåråtkomlig får inte överstiga 5 % av arealen. Med naturliga impediment menas naturligt förekommande sandområden, stenar och berg i dagen.

Mark som av länsstyrelsen fastställts som betesmark med särskilda värden, skogsbete, fäbodbete eller alvarbete räknas som betesmark utan hinder av vad som anges i tredje och fjärde stycket under denna definition. För mark som av länsstyrelsen fastställts som betesmark med särskilda värden eller skogsbete gäller att ytor med naturliga impediment större än 0,1 hektar inte är betesmark eller skogsbete. Den sammanlagda ytan med naturliga impediment får inte överstiga 10 % av arealen.

Inom utvald miljö räknas även mark som av länsstyrelsen fastställts som betesmark under restaurering samt mosaikbetesmarker och andra gräsfattiga marker som betesmark utan hinder av vad som anges i tredje och fjärde stycket under denna definition.

Om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen för enskilda jordbruksskiften med särskilt höga naturvärden eller kulturvärden knutna till odlingslandskapet besluta om undantag från begränsningarna i fjärde stycket under denna definition. Den areal som undantas ska skrivas in i en åtagandeplan samt markeras som ersättningsberättigande element.

betesperioden: den period under året som nötkreatur för mjölkproduktion ska hållas på bete enligt Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (DFS 2004:17) om djurhållning inom lantbruket m.m.

bruksningscentrum: det block eller det närmast belägna blocket där de för jordbruksföretagets drift viktigaste ekonomibyggnaderna är belägna,

certifierad ekologisk produktion: fodertillverkning, växtodling eller djurhållning, inklusive växtodling och djurhållning under karenstid, som kontrolleras enligt reglerna i rådets förordning (EG) nr 834/2007¹,

eget arbete arbete som utförs av stödmottagaren, dennes make eller maka, registrerad partner eller sambo, förälder, syskon eller barn. Därutöver kan som eget arbete även räknas arbete som

¹ EUT L 189, 20.7.2007, s. 1 (Celex 32007R0834).

<i>ekologisk djurhållning:</i>	utförs utan betalning av andra personer som direkt berörs av miljöinvesteringen,
<i>ekologiskt producerat foder:</i>	certifierad produktion som har godkänts av ett godkänt kontrollorgan eller djur som hålls enligt villkoren för miljöersättningen ekologiska produktionsformer, - foder från certifierad ekologisk produktion, även under karenstid, som har godkänts av ett godkänt kontrollorgan - foder från egen produktion framställt enligt villkoren för miljöersättningarna ekologiska produktionsformer, bevarande av betesmarker och slätterängar, betesmarker och slätterängar eller våtmarker och småvatten - foder som djuren betar på skogsmark eller egen betesmark med gårdsstöd, under förutsättning att inga andra produkter än de som är godkända för ekologiska produktionsformer används på marken under stödåret. - foder som djuren betar på mark som ingår i andra jordbrukares åtagande för ekologiska produktionsformer, bevarande av betesmarker och slätterängar, betesmarker och slätterängar eller våtmarker och småvatten, - foder som djuren betar på betesmarker där 11 § Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1999:119) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket och 15 § Naturvårdsverkets föreskrifter (SNFS 1997:2) om spridning av kemiska bekämpningsmedel tillämpas,
<i>ekologisk odling:</i>	certifierad ekologisk produktion eller odling enligt villkoren för miljöersättningen för ekologiska produktionsformer.
<i>ekologiskt odlat förökningsmaterial:</i>	förökningsmaterial som har godkänts av ett godkänt kontrollorgan enligt reglerna för ekologisk produktion eller förökningsmaterial från egen odling enligt villkoren för miljöersättningen ekologiska produktionsformer,
<i>extensiv boskapsskötsel:</i>	produktionssystem som inte är definierade som ”jordlös husdjursskötsel”,
<i>faktisk kostnad: flerfäbods-system:</i>	en kostnad som motsvaras av en reell utgift för ett projekt, system där djur flyttas mellan en huvudfäbod och en eller flera kompletterande fäbodar under fäbodsäsongen,
<i>fäbod i bruk:</i>	fäbod som är godkänd av länsstyrelsen och som används till fritt bete eller bete i storhägn med minst 1,5 djurenheter av djurslagen nötkreatur, får och get. Därutöver får bete ske med häst. Under fäbodsäsongen ska dessa djur vid fäboden ha tillgång till minst 6 hektar fritt bete eller bete i storhägn. Fäboden ska ha kvar inslag av traditionell bebyggelse och den del som används för fäbodbruket får inte användas som permanentbostad. Två eller flera besättningar som sköts gemensamt inom ett fäbodområde berättigar till en fäbod i bruk,
<i>fäbodbete:</i>	fritt bete eller bete i storhägn med djurslagen nötkreatur, får, get, eller häst vid fäbod i bruk,
<i>förna:</i>	dött växtmaterial på marken som fortfarande har kvar sin struktur och ännu inte brutits ner,

<i>genbanksintyg:</i>	intyg om identitet och renrasighet gemensamt utfärdat av för rasen företrädande förening och av ägare till den genbanksbesättning som djuret tillhör,
<i>genbanksverksamhet:</i>	en form av husdjurskontroll som är godkänd av Jordbruksverket och som syftar till att säkerställa djurs härstamning och renrasighet,
<i>genetiskt modifierad organism:</i>	en organism i vilken det genetiska materialet har ändrats på ett sätt som inte inträffar genom parning eller naturlig rekombination,
<i>godkänt kontrollorgan:</i>	ett oberoende kontrollorgan som godkänts av Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, enligt förordningen (1995:702) om EG:s förordning om ekologiskt framställda produkter,
<i>grovfoder:</i>	vallfoder, bete, halm, grönfoder, löv, bark, rotfrukter eller betmassa,
<i>grässvål:</i>	hävdad markvegetation med sammanhållet rotskikt,
<i>hävdpreglade träd:</i>	träd som haft en funktion i, eller visar spår av, den äldre markanvändningen eller har ett särskilt natur- och kulturvärde,
<i>industrijordbruk:</i>	med industrijordbruk i bilaga 1 i kommissionens förordning (EG) nr 889/2008 ³ avses sådan intensiv djurproduktion som: <ul style="list-style-type: none"> - hållande av fjäderfän i bur eller pälsdjur i bur, - slaktsvinsproduktion med mer än 50 slaktsvin i årlig produktion, med undantag för (a) slaktsvinsbesättningar som hålls på ströbädd i storboxsystem, eller (b) om det rör sig om egna djur som hålls på någon av jordbrukarens egna produktionsenheter, - specialiserad produktion av nöt i spaltgolvsboxar, med undantag för (a) integrerad produktion av nöt där ungdjur går på spalt, eller (b) om det rör sig om egna djur som hålls på någon av jordbrukarens egna produktionsenheter,
<i>klippande eller skärande redskap:</i>	redskap använda på ett sådant sätt att de ger en distinkt snittyta,
<i>konventionellt foder:</i>	foder som inte definieras som ekologiskt producerat foder,
<i>lövtäktsträd:</i>	träd präglad av kontinuerlig lövtäkt eller möjligt att återuppta i hamling eller som kan ersätta utgående sådana träd inom eller bredvid samma betesmark eller slätteräng,
<i>markkartering:</i>	provtagning och analys av åkerjord,
<i>officiell husdjurskontroll:</i>	husdjurskontroll godkänd av Jordbruksverket med stöd av lagen (1985:342) om kontroll av husdjur,
<i>produktionsenhet:</i>	ett jordbruksföretag eller en del av ett jordbruksföretag med en sammanhållen ekonomi och verksamhet,
<i>skadlig ansamling av förna:</i>	en ansamling av förna som kan leda till uppluckring av grässvålen, indirekt gödsling, kvävning av nya plantor eller på annat sätt skada markens natur- och kulturmiljövärden,
<i>slaktsvin:</i>	djur som enligt Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1998:127) om klassificering av slaktkroppar ska hänföras till

³ EUT L 250, 18.9.2008, s. 1 (Celex 32008R0889).

skogsbete:

benämningarna slaktsvin eller unggalt. Djuren ska även ha godkänts vid besiktning enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av livsmedelslagen (2006:804), bete med djurslagen nötkreatur, får, get, eller häst inom ett område som huvudsakligen består av skog med ett till övervägande del spontant uppkommet trädbestånd. Trädbeståndet ska ha inslag av gamla träd eller på annat sätt visa på att en lång kontinuitet råder i trädsnittet. Området ska sakna påtagliga indikationer på storskaliga kontinuitetsbrott t.ex. trakthygge eller på att marken använts som inäga annat än i ringa omfattning före jordbrukets mekanisering. Områdets markvegetation ska vara betespräglad och bestå av gräs örter och ris som är duglig som foder. Vegetationen ska innehålla växtarter eller ha en vegetationsstruktur som visar på en långvarig beteshävd,

slåtteräng:

Ett jordbruksskifte som inte är lämpligt att plöja och som på eftersommaren används till slåtter med klippande eller skärande redskap eller för sådan slåtter kompletterat med efterbete eller lövtäkt. Slåtterängen ska vara bevuxen med gräs, örter eller ris som är dugligt som foder. Mark i renkötselområdet som huvudsakligen används till renbete räknas inte som slåtteräng. Skog samt områden där åtgärder gjorts för att väsentligt gynna trätillväxten räknas inte som slåtteräng.

För landskapselementen brunn, källa, byggnadsgrund på maximalt 200 m², fornlämningslokal, fägata, gårdsgård av trä, jordvall, gropvall, odlingsröse, stentipp, stenmur, öppet dike samt överloppsbyggnad på maximalt 200 m² som uppfyller definitionen i bilaga 1, får den del av landskapselementen som ligger på betesmarken ingå i den ersättningsberättigande arealen.

Inom ett skifte är ytor med likartad trädthet om minst 0,1 hektar, som innehåller mer än riktvärdet 60 träd per hektar, inte ersättningsberättigade. Träd med stammar som utgår från en gemensam yta på maximalt 1 kvadratmeter räknas som ett träd. Träd med en stam som 1,3 meter över markytan har en diameter som understiger 10 cm räknas inte. Döda och ringbarkade träd räknas inte.

Ytor större än 0,01 hektar där träd- och buskskikt är så tätt att det är omöjligt att genomföra någon slåtter är inte slåtteräng oavsett typ av vegetation. Ytor med naturliga impediment större än 0,01 hektar är inte slåtteräng. Den sammanlagda ytan med naturliga impediment och träd- och buskskikt som är så tätt att marken är svåråtkomlig får inte överstiga 5 % av arealen. Med naturliga impediment menas

naturligt förekommande sandområden, stenar och berg i dagen.

Mark som av länsstyrelsen fastställts som slätteräng med särskilda värden räknas som slätteräng utan hinder av vad som anges i tredje och fjärde stycket under denna definition. För sådan mark gäller att ytor med naturliga impediment större än 0,1 hektar inte är slätteräng. Den sammanlagda ytan med naturliga impediment får inte överstiga 10 % av arealen.

Inom utvald miljö räknas även mark som av länsstyrelsen fastställts som slätteräng under restaurering som slätteräng utan hinder av vad som anges i tredje och fjärde stycket under denna definition.

Om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen för enskilda jordbruksskiften med särskilt höga naturvärden eller kulturvärden knutna till odlingslandskapet besluta om undantag från begränsningarna i fjärde stycket under denna definition. Den areal som undantas ska skrivas in i en åtagandeplan eller i ett särskilt beslut samt markeras som ersättningsberättigande element.

<i>spruta:</i>	enligt definitionen i standard SS-EN 13790,
<i>stödmyndighet:</i>	den myndighet som prövar frågor om stödet i första instans,
<i>tillskottsutfodring:</i>	sådan utfodring eller sådan fällindelning som kan leda till att tillförsel av växtnäring sker till ersättningsberättigande areal,
<i>träd och buskar av igenväxningskaraktär:</i>	träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag och som kan skada natur- eller kulturmiljövärden eller den foderproducerande markvegetationen. Hit räknas varken de träd eller buskar som haft en funktion i, eller visar spår av, den äldre markanvändningen eller har ett särskilt natur-och kulturvärde. Inte heller deras ersättningsträd och ersättningsbuskar eller sådana träd och buskar som behövs som skydd för betesdjur i betesmarker eller slätterängar ska räknas som igenväxningsvegetation,
<i>träda:</i>	åkermark där ingen gröda avsedd för skörd, bete eller grüngödsling har etablerats senast den 15 juli,
<i>vall:</i>	en gröda på åkermark som består av vallgräs eller vallbaljväxter eller en blandning av dessa,
<i>vallbrott:</i>	mekanisk bearbetning eller kemisk bekämpning som leder till att vallens återväxtnöjligheter upphör,
<i>veterinärmedicinska läkemedel:</i>	produkter enligt definitionen i rådets direktiv 2001/82/EG av den 6 november 2001 om upprättande av gemenskapsregler för veterinärmedicinska läkemedel,
<i>vändteg:</i>	del av skifte som inte odlas och vars bredd uppgår till högst 10 meter räknat från skiftets odlade kant,
<i>växtskadegörare:</i>	organismer enligt definitionen i 1 § växtskyddslagen (1972:318),
<i>växtskyddsmedel:</i>	begreppet växtskyddsmedel har samma betydelse som i förordningen (2006:1010) om växtskyddsmedel,

<i>åtagandeenhet:</i>	all åkermark som naturligt hör till de block som ligger närmast brukningscentrum, eller plats för gårdsbebyggelse, och som länsstyrelsen fastställer som åtagandeenhet,
<i>äldre markanvändning:</i>	hävd som i allt väsentligt motsvarar den som tillämpades före jordbrukets storskaliga mekanisering och introduktionen av mineralgödsel efter andra världskriget,
<i>övriga resurser:</i>	kostnader som hör till en miljöinvestering men som inte ger upphov till någon betalning för projektet. (SJVFS 2009:30)

Tvårvillkor

3 § I 1 kap. 21 § och 2 kap. 6 § förordning (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder finns bestämmelser om tvårvillkoren för miljöersättningar och kompensationsbidraget. (SJVFS 2009:30)

4 § I 1 kap. 6-24 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:85) om direktstöd finns bestämmelser om de föreskrivna tvårvillkoren som ska iakttas. För mark som ingår i ett miljöersättningsåtagande och som av länsstyrelsen fastställts som skogsbete, alvarbete, fåbodbete, mosaikbetesmark och andra gräsfattiga marker eller betesmark och slätteräng under restaurering gäller i stället de tvårvillkor som anges i 4 a – f §§. (SJVFS 2009:30)

4 a § För mark som av länsstyrelsen fastställts som skogsbete och alvarbete och som ingår i ett miljöersättningsåtagande gäller följande som tvårvillkor.

1. Marken ska årligen betas med betesdjur. Högst vart tredje år får betet ersättas med slätter och skörd. Senast den 31 oktober ska alla delar av skiftet vara synbart påverkade av bete eller slätter och skörd. Undantag gäller i de fall en åtagandeplan innefattar krav på betesdriften. I dessa fall gäller åtagandeplanens betesintervall eller betestidpunkt,

2. Marken ska skötas så att igenväxning som påtagligt skadar natur- eller kulturvärden inte förekommer. (SJVFS 2009:30)

4 b § För mark som av länsstyrelsen fastställts som fåbodbete och som ingår i ett miljöersättningsåtagande gäller som tvårvillkor att marken årligen ska betas med ett genomsnittligt betetryck över en tvåmånadersperiod på minst 0,07 djurenheter per hektar. Betet ska ske med djurslagen nötkreatur, får, get eller häst. (SJVFS 2009:30)

4 c § För mark som av länsstyrelsen fastställts som mosaikbetesmark och andra gräsfattiga marker och som ingår i ett miljöersättningsåtagande för utvald miljö gäller som tvårvillkor att marken årligen ska betas med betesdjur. Högst vart tredje år får betet ersättas med slätter och skörd. Senast den 31 oktober ska alla delar av skiftet vara synbart påverkade av bete. Undantag gäller i de fall en åtagandeplan innefattar krav på betesdriften. I dessa fall gäller åtagandeplanens betesintervall eller betestidpunkt. (SJVFS 2009:30)

4 d § För mark som av länsstyrelsen fastställts som betesmark och slätteräng under restaurering och som ingår i ett miljöersättningsåtagande för utvald miljö, gäller som tvårvillkor att marken som fastställs vid slutbesiktning ska i fem år från och med året

efter slutbesiktningen brukas enligt tvärvillkoren för aktuell markanvändning. (SJVFS 2009:30)

4 e § För de marker som omfattas av 4 a – 4 d §§ gäller även som tvärvillkor att de landskapselement som är förtecknade i bilaga 1 i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:85) om direktstöd inte aktivt får skadas eller flyttas. (SJVFS 2009:30)

4 f § Länsstyrelsen får besluta om undantag från 4 a – 4 d §§ om sådant undantag inte medför risk för påtaglig skada på miljön eller missgynnar bevarandet av markens natur- eller kulturvärden. (SJVFS 2009:30)

5 § För miljöersättningarna ska följande bestämmelser gälla som extra tvärvillkor.

1. Miljöbalken 14 kap. 17-18 §§.
2. Förordning (2006:1010) om växtskyddsmedel; 39-40, 44 och 47 §§.
3. Statens naturvårdsverks föreskrifter (SNFS 1997:2) om spridning av kemiska bekämpningsmedel.
4. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2005:51) om tillstånd och kunskapskrav för användning av vissa bekämpningsmedel.
5. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1999:94) om skyldighet att föra anteckningar vid användning av bekämpningsmedel som är särskilt skadliga för pollinerande insekter.
6. Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 1998:8) om kemiska produkter och biotekniska organismer; 3 kap. 5-7 §§.

6 § För känsliga områden enligt förordning (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket och Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, utgör dessutom följande bestämmelser extra tvärvillkor.

1. Förordning (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket; 7 § punkt 2 och 3 samt 8 § andra stycket.
2. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring; 17, 23 och 27 – 28 §§.
3. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1999:119) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket; 10-11 §§.

7 § För de delar av landet som inte är känsliga områden enligt förordning (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket och Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring utgör dessutom följande bestämmelser extra tvärvillkor.

1. Förordning (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket; 6 - 7, 8 andra stycket samt 11 §§.
2. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.
3. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1999:119) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket; 10-11 §§.

Åtagandeperioden

8 § Åtagandeperioden börjar löpa den 1 januari det år ansökan om åtagandet för miljöersättning avser.

Krav för godkännande av åtagande

9 § För att få ett åtagande enligt 1 kap 1 § 3, 4b, 4e, eller 4f godkänt, ska sökanden ansöka om utbetalning samma år som sökanden ansöker om åtagande.

Hur får åtaganden kombineras?

10 § Hur åtaganden får kombineras framgår av bilaga 3, 4 och 5. Skötsel av våtmarker kan kombineras med ersättningsformen betesmarker och slätterängar om länsstyrelsen bedömer det lämpligt. (SJVFS 2008:17)

När och hur får ett åtagande från föregående programperiod avslutas?

11 § Ett åtagande för miljöersättning får, med undantag för våtmarker och småvatten, avslutas under förutsättning att den nya ansökan om åtagande omfattar minst samma areal eller samma omfattning landskapselement.

Ett åtagande för ekologiska produktionsformer som omfattar djurhållning får endast avslutas under förutsättning att den nya ansökan om åtagande också omfattar djurhållning.

Ett åtagande för bevarande av utrotningshotade husdjursraser får avslutas under förutsättning att den nya ansökan om åtagande omfattar minst samma antal djurenheter.

För åtagande om fäbodbeta gäller att även den nya ansökan om åtagande måste omfatta fäbodbeta, men omfattningen behöver inte vara lika stor som i det åtagande som ska avslutas.

12 § En jordbrukare som ansöker om åtagande för vallodling måste avsluta både gamla åtagande för öppet och varierat odlingslandskap och för miljövänlig vallodling.

Hur får anpassning av ett befintligt åtagande göras?

13 § Om stödmyndigheten vid kontroll eller på annat sätt fastställer att ett åtagandes omfattning skiljer sig från den omfattning sökanden angivit i sin ansökan om åtagande, får stödmyndigheten anpassa åtagandets omfattning till de av stödmyndigheten fastställda uppgifterna. I de fall stödmyndigheten fastställer en större omfattning än den omfattning sökanden angivit i sin ansökan om åtagande får stödmyndigheten anpassa åtagandet först efter överenskommelse med sökanden.

Hur får utökning av ett befintligt åtagande göras?

14 § Under åtagandeperioden får åtagandet utökas till att omfatta ytterligare arealer, djurenheter eller andra ersättningsgrundande enheter för den återstående delen av åtagandeperioden. Utökningen måste vara till uppenbar fördel för det ifrågavarande åtagandet. Omfattningen av utökningen måste även kunna motiveras med hänsyn till:

1. åtagandets karaktär,
2. den återstående periodens längd, samt
3. utökningens storlek som ska vara betydligt mindre än det ursprungliga åtagandet.

Utökning av ett åtagande får också göras genom att ersätta jordbrukarens ursprungliga åtagande med ett nytt åtagande för hela den berörda arealen, djurenheterna eller de andra ersättningsgrundande enheterna på villkor som är minst lika stränga som för det ursprungliga åtagandet.

Utbetalning

Vilka grundvillkor finns för beviljande av utbetalning?

15 § För att beviljas full utbetalning för miljöersättningar och kompensationsbidrag måste jordbrukaren som söker ersättning följa tvärvillkoren enligt 4 §. När det gäller miljöersättningarna måste även de extra tvärvillkoren enligt 5-7 §§ följas.

16 § För att vara berättigad till utbetalning av ersättning enligt 2, 4 och 5 kap ska jordbrukaren ha sått utsäde senast den 15 juni ansökansåret.

I Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Västernorrlands, Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län ska jordbrukaren ha sått utsädet senast den 30 juni.

Odling av grönsaker, kryddväxter, konservärter och bär ska vara sådd eller planterad senast den 30 juni.

17 § Om potatis, grönsaker, frövall eller kryddväxter odlas på ett skifte kan ersättning lämnas även för vändtegar som hör till skiftet och som behövs för odlingen.

Hur får utbetalningar kombineras?

18 § Utbetalning av ersättning enligt denna författning får kombineras med utbetalning av ersättning för anläggning eller återställande av våtmarker och småvatten enligt förordningen (SJVFS 1995:133) om miljöstödet, förordningen (1997:1336) om miljöstödet eller förordningen (2000:577) om stöd för miljö- och landsbygdsutvecklingsåtgärder inom samma företag men inte för samma mark.

19 § Ersättning för ekologiska produktionsformer lämnas inte för mark för vilken sökande får ersättning för skydds-zoner eller miljövänlig odling av bruna bönor enligt åtagande som ingåtts 2006 eller tidigare.

Ersättning för traditionell odling av bruna bönor lämnas inte för mark för vilken sökande får ersättning för ekologiska produktionsformer.

Ersättning för miljöskyddsåtgärder lämnas inte för mark för vilken sökande får ersättning för traditionell odling av bruna bönor.

Hur utbetalning av ersättning för utvald miljö får kombineras med utbetalning av ersättning för andra miljöersättningar framgår av bilaga 4 och 5. I de fall utbetalningar för utvald miljö och andra miljöersättningar inte får kombineras får stödmyndigheten besluta att endast betala ut ersättning för utvald miljö. (SJVFS 2009:30)

Undantag

20 § Om det finns särskilda skäl kan Jordbruksverket medge undantag från bestämmelserna i detta kapitel.

Övriga regleringar för kompensationsbidrag, miljöersättningar och miljöinvesteringar

21 § Grundläggande bestämmelser om kompensationsbidrag, miljöersättningar och miljöinvesteringar finns i:

SJVFS 2009:30

1. rådets förordning (EG) nr 1698/2005 av den 20 september 2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU)⁴,

2. kommissionens förordning (EG) nr 1320/2006 av den 5 september 2006 om bestämmelser för övergång till det stöd för landsbygdsutveckling som föreskrivs i rådets förordning (EG) nr 1698/2005⁵,

3. kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006 av den 15 december 2006 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU)⁶,

4. kommissionens förordning (EG) nr 1975/2006 av den 7 december 2006 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1698/2005 i fråga om kontroller och tvärvillkor i samband med stöd för landsbygdsutveckling⁷,

5. rådets förordning (EG) nr 834/2007 av den 28 juni 2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av förordning (EEG) nr 2092/91⁸,

6. kommissionens förordning (EG) nr 889/2008 av den 5 september 2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter med avseende på ekologisk produktion, märkning och kontroll⁹, samt

7. förordning (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder. (SJVFS 2009:30)

22 § I Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2007:9) om ansökan om vissa jordbrukarstöd och landsbygdsstöd, finns bl.a. bestämmelser om:

1. ansökan om åtagande,
2. ansökan om utbetalning,
3. sista ändringsdag, och
4. anmälan om övertagande.

2 kap KOMPENSATIONSBIDRAG

Vilka villkor finns?

Vallodling

1 § Vallen ska årligen betas eller slås. Skörden ska föras bort.

Som vallodling godkänns slåtter- och betesvall samt areal odlad med grönfoder.

⁴ EUT L 277, 21.10.2005, s. 1 (Celex 32005R1698).

⁵ EUT L 243, 6.9.2006, s. 6 (Celex 32006R1320).

⁶ EUT L 368, 23.12.2006 s 15 (Celex 32006R1974).

⁷ EUT L 368, 23.12.2006 s 74 (Celex 32006R1975).

⁸ EUT L 189, 20.7.2007, s. 1 (Celex 32007R0834).

⁹ EUT L 250, 18.9.2008, s. 1 (Celex 32008R0889).

Betesmark och slätteräng

2 § Skötselvillkoren för betesmark och slätteräng är följande.

1. Igenväxning som påtagligt skadar natur- och kulturvärden får inte finnas.
2. Betesmark ska betas årligen. Ett enstaka år får bete ersättas med slätter och skörd. Detta ska vara genomfört vid växtsäsongens slut, dock senast den 31 oktober varje år.
3. Slätterängar ska slå årligen och skörden ska föras bort.
4. För fäbodbete gäller endast att marken årligen ska betas med ett genomsnittligt betetryck över en tvåmånadersperiod på minst 0,07 djurenheter per hektar. Betet ska ske med djurslagen nötkreatur, får, get eller häst.

Länsstyrelsen kan ett enskilt år besluta om undantag från punkt 1-4 under förutsättning att det inte därmed blir svårare att bevara markens natur- och kulturvärden. (SJVFS 2009:30)

3 § *Har upphävts genom (SJVFS 2009:30).*

Spannmål och potatis

4 § Spannmål och potatis ska odlas i enlighet med lokalt erkända normer.

5 § Spannmål måste minst ha odlats till full axgång när odlingen skördas eller avbryts.

Sambete

6 § Om fler än en jordbrukare nyttjar samma mark som betesmark, ska respektive jordbrukare ange sin andel i hektar i ansökningsblanketten.

Hur ska ersättning beräknas för företag med mark inom flera stödområden?

7 § För företag med vall och betesmark inom mer än ett stödområde tillgodoräknas djurinnehavet i första hand i området med högst ersättningsnivå. Återstående djurinnehav tillgodoräknas mark i övriga stödområden efter fallande ersättningsnivå.

8 § För företag med vall och betesmark inom flera stödområden, för vilka olika arealfaktorer tillämpas, lämnas ersättning enligt den arealfaktor som används för det stödområde där företagets brukningscentrum ligger. Om brukningscentrum ligger utanför stödområdet, tillämpas den arealfaktor som gäller för stödområde 5a-5b.

Vilka är kraven på djurhållning och redovisning av djur?

9 § Jordbrukaren ska i ansökan om utbetalning ange det antal tackor och getter som utgör underlag för utbetalning av ersättning. Minst det antal djur som anges i redovisningen ska hållas av jordbrukaren under en period av minst två månader räknat från dagen efter det att ansökan om kompensationsbidrag kommit in till länsstyrelsen.

10 § Med tackor och getter avses de hondjur som har satts in i avel eller som är äldre än ett år. Villkoret ska ha uppfyllts senast under hållandeperioden för ansökningsåret.

Hur får ersättningsberättigande tackor och getter bytas ut?

11 § Tackor och getter som angivits i ansökan om utbetalning kan bytas ut mot andra ersättningsberättigande tackor eller getter under hållandeperioden. Bytet ska göras inom 10 dagar från det att de utbytta djuren togs från företaget. Antalet djurenheter får genom bytet inte bli mindre än det som angivits i ansökan om utbetalning.

Hur beräknas antalet nötkreatur?

12 § Uppgifter om nötkreatur som ska utgöra underlag för utbetalning av ersättning hämtas ur Centrala nötkreatursregistret (CDB).

Räkningsperioden löper från och med den 1 augusti året före ansökningsåret till och med den 31 juli ansökningsåret.

13 § Jordbrukaren kan bara tillgodoräkna sig de nötkreatur som finns redovisade på den angivna produktionsplatsen och som är anmälda till CDB när underlag för beräkning hämtas ur registret.

Ett djur får endast tillgodoräknas en jordbrukare vid ett och samma räkningstillfälle. Den dag ett djur rapporteras ut från en produktionsplats anses djuret tillhöra den utrapporterande produktionsplatsen.

Under förutsättning att det inte beror på jordbrukaren kan stödmyndigheten, om det finns särskilda skäl, medge att ett djur som inte är anmält till CDB får räknas.

3 kap. BEVARANDE AV ODLINGSLANDSKAPETS BIOLOGISKA MÅNGFALD OCH KULTURMILJÖVÄRDEN

Betesmarker och slåtterängar

Vad kan man få ersättning för?

1 § Ersättning för bevarande av betesmarker och slåtterängar lämnas för åtgärder som bevarar och förstärker hävdberoende natur- och kulturmiljövärden i följande markklasser:

1. betesmarker, med allmänna värden,
2. betesmarker, med särskilda värden,
3. slåtterängar, med allmänna värden,
4. slåtterängar, med särskilda värden,
5. fäbodbeten,
6. skogsbeten,
7. alvarbete på Öland och Gotland.

Åtgärderna ska utföras på samma mark under hela åtagandeperioden. Utöver dessa markklasser finns i 6 kap. 20-32 §§ ytterligare markklasser inom utvald miljö som tillhör denna ersättningsform. En mark kan endast få ersättning för en markklass. Ersättning lämnas inte för mark som samtidigt får ersättning för restaurering av betesmarker och slåtterängar. (SJVFS 2008:17)

| 2 § *Har upphävts genom (SJVFS 2009:30).*

Vad gäller för sambete?

3 § Om länsstyrelsen har godkänt sambete ansvarar varje jordbrukare för att villkoren uppfylls, i proportion till sin andel av den totala arealen.

Vilka förbud finns?

4 §¹⁰ På den mark för vilken ersättning lämnas för betesmarker och slåtterängar gäller förbud mot

1. spridning av växtskyddsmedel,
2. gödning,
3. kalkning,
4. konstbevattning,
5. täkt av sten eller jord, och
6. andra åtgärder som kan skada natur- och kulturmiljövärden.

Länsstyrelsen får besluta om undantag från förbud enligt första stycket 1 vid bekämpning av växtsjukdomar och invasiva främmande arter som hotar att skada områdets natur- och kulturmiljövärden.

Länsstyrelsen får besluta om undantag från förbud enligt första stycket 2–5 samt tillåta markstörning om det sker med syfte att bevara områdets natur- och kulturvärden.

Länsstyrelsen får besluta om undantag från förbud enligt första stycket 6 på grund av att föreskrifter beslutats eller beslut fattats om förebyggande åtgärder enligt epizootilagen (1999:657). (SJVFS 2009:30)

5 § Om det finns risk att fornlämningar skadas kan länsstyrelsen besluta om

1. förbud mot hästbete,
2. förbud mot bete vintertid.

Betesmarker, slåtterängar, skogsbeten och alvarbeten

Vilken skötsel krävs för ersättning för betesmarker, slåtterängar, skogsbete och alvarbete?

6 § De generella skötselvillkoren för betesmark och slåtteräng är följande.

1. Träd och buskar av igenväxningskaraktär ska hållas borta under hela åtagandeperioden. På skogsbeten ska träd och buskar av igenväxningskaraktär tas bort före det första stödårets slut och därefter hållas borta under hela åtagandeperioden.

2. Marken ska årligen skötas så att ingen skadlig ansamling av förna sker.

3. Betesmarker ska årligen betas av. Ett enstaka år får dock bete ersättas med slåtter och bortförsl av skörd.

4. Slåtterängar ska årligen slås med klippande eller skärande redskap. Slåttern ska ske på eftersommaren och skörden ska föras bort. Ängen ska årligen vara städad.

Åtgärderna i punkt 2-3 ska vara genomförda vid växtsäsongens slut, dock senast den 31 oktober varje år. (SJVFS 2008:17)

7 §¹¹ Länsstyrelsen kan besluta om undantag från 6 § punkt 1 under förutsättning att undantaget skulle gynna förekomsten eller stärka artbeståndet för en hotad art. Med

---

¹⁰ Senaste lydelse SJVFS 2008:50.

hotade arter avses arter på Artdatabankens rödlista i någon av kategorierna sårbar, starkt hotad eller akut hotad, arter som omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter eller i artskyddsförordningen (2007:845). Detta förutsätter dock att syftet med stödet ändå uppnås.

Länsstyrelsen kan ett enskilt år besluta om undantag från eller anpassning av 6 § punkt 2-4 om exceptionella väderleksförhållanden eller högt vattenstånd gör det omöjligt att sköta marken enligt regelverket. Ersättningen får anpassas efter den skötsel som varit möjlig att genomföra. Länsstyrelsen kan ett enskilt år också besluta om undantag från 6 § punkt 2-3 på grund av att föreskrifter beslutats eller beslut fattats om förebyggande åtgärder enligt epizootilagen (1999:657).

För slätterängar som ingår i ett åtagande om skötsel av våtmarker kan länsstyrelsen besluta om undantag från 6 § punkt 4, avseende bortförande av skörd om det ökar miljönyttan eller om det är mycket svårt att föra bort skörden. (SJVFS 2008:50)

Betesmarker och slätterängar med särskilda värden

Vilka betesmarker och slätterängar kan få ersättning för särskilda värden?

8 § För att betesmarker och slätterängar ska berättiga till ersättning för särskilda värden ska följande förutsättningar vara uppfyllda.

1. Marken får endast i liten grad vara påverkad av gödsling eller andra produktionshöjande åtgärder. Betesmarker med höga kulturhistoriska värden eller höga biologiska värden som inte är knutna till fältskiktet kan vara måttligt påverkade av produktionshöjande åtgärder.

2. Marken ska ha höga biologiska värden som visar på långvarig slätter- eller beteshävd eller ha höga kulturhistoriska värden. Dessa värden ska kräva särskild skötsel enligt 9 §.

Länsstyrelsen fattar beslut om vilka marker som berättigar till ersättning för särskilda värden samt fastställer arealen och skötselvillkoren för dessa marker.

Vilken särskild skötsel krävs för ersättning för betesmarker och slätterängar med särskilda värden?

9 § Utöver skötselvillkoren i 6 § ska länsstyrelsen besluta om ett eller flera av följande särskilda skötselvillkor för betesmarker och slätterängar med särskilda värden:

1. förbud mot tillskottsutfodring av betesdjur,
2. när på året bete eller slätter ska ske,
3. reglering av bete med vissa djurslag,
4. vilket utseende vegetationen, inklusive träd och buskar, ska ha vid vegetationsperiodens slut,
5. skötsel och underhåll av kulturhistoriskt värdefulla landskapselement,
6. ett betesfritt respektive slätterfritt år under åtagandeperioden.

Det särskilda skötselvillkoret under punkt 6 kan beslutas under förutsättning att det kombineras med något av villkoren i punkt 1-5. Länsstyrelsen får precisera vilka stödår och i vilken omfattning de särskilda skötselvillkoren ska gälla.

---

¹¹ Senaste lydelse SJVFS 2008:50.

Vilka kompletterande insatser finns för betesmarker och slåtterängar med särskilda värden?

10 § Länsstyrelsen kan besluta om ersättning för de kompletterande insatserna lövtäkt på betesmarker med särskilda värden och lieslåtter, efterbete och lövtäkt på slåtterängar med särskilda värden. Utöver dessa kompletterande insatser finns i 6 kap. 33-45 §§ ytterligare kompletterande insatser inom utvald miljö som tillhör denna ersättningsform. Insatserna ska syfta till att bevara och förstärka natur- och kulturmiljövärden. Länsstyrelsen fastställer omfattningen och villkor. (SJVFS 2008:17)

11 § Länsstyrelsen får besluta om följande villkor för kompletterande insatser:

1. vilka träd som ska användas som lövtäktsträd samt tidpunkt för och genomförande av lövtäkten,
2. ersättande av maskinell slåtter med lieslåtter eller andra manuella metoder på slåtterängar, samt
3. om och när efterbete på slåtterängar ska ske.

Alvarbete och skogsbete

12 § Länsstyrelsen fattar beslut om vilka marker som berättigar till ersättning för skogsbete och alvarbete. Länsstyrelsen fastställer också arealen och skötselvillkoren för dessa marker.

Vilken skötsel krävs för alvarbete och skogsbete?

13 § Utöver skötselvillkoren i 6 § punkt 1-3 får länsstyrelsen besluta om ett eller flera av följande särskilda skötselvillkor för alvarbete och skogsbete:

1. förbud mot tillskottsutfodring av betesdjur,
2. när på året bete ska ske,
3. reglering av bete med vissa djurslag,
4. vilket utseende vegetationen, inklusive träd och buskar, ska ha vid vegetationsperiodens slut,
5. skötsel och underhåll av kulturhistoriskt värdefulla landskapselement,
6. ett betesfritt år under åtagandeperioden för alvarbete,
7. hur plockhuggning ska genomföras för skogsbete.

Länsstyrelsen får precisera vilka stödår och i vilken omfattning de särskilda skötselvillkoren ska gälla.

Fäbodar

Vad kan man få ersättning för?

14 § Ersättning lämnas dels för fäbod i bruk och dels för fäbodbete. Länsstyrelsen beslutar vilka fäboddar som berättigar till ersättning för fäbod i bruk samt fastställer skötselvillkor och vilken areal som berättigar till ersättning för fäbodbete. När länsstyrelsen fastställer arealen för fäbodbeten ska den ta hänsyn till antal djur, djurslag, fäbodens traditionella användande och andra uppgifter som har betydelse för åtagandet. När ett flerfäbodsystem som godkänts av länsstyrelsen tillämpas har kompletterande fäboddar utöver huvudfäboden rätt till en ersättning på 0,25 fäbod i bruk.

15 § Minsta tillåtna åtagande för fäbodan är 1 fäbod i bruk och 6 hektar fäbodbeta. För att få ett åtagande måste även marken vid fäboden betas med minst 1,5 djurenheter av nötkreatur, får eller get.

Vilken skötsel krävs för fäbodbeta?

16 § Fäbodbetet ska årligen skötas med ett betestryck per hektar av minst 0,2 djurenheter, av djurslagen, nötkreatur, får, get eller häst. Djur ska vistas vid den eller de fäbodan som ingår i jordbrukarens åtagande under hela fäbodsäsongen eller den tid som länsstyrelsen fastställer. Jordbrukaren ska redovisa vilka djur som har betat på fäboden under säsongen.

17 § Undantag från 16 § gäller för följande situationer.

1. Om ett av länsstyrelsen godkänt flerfäbodsystem tillämpas och djuren därför flyttas mellan fäbodarna under säsongen. Ett djur som betar vid en fäbod kan endast tillgodoräknas en fäbod per säsong.

2. Om djuren under en period efterbetar slätterängar som ligger vid fäboden.

18 § Länsstyrelsen får bevilja undantag från 16 §, om djuren på grund av särskilda skäl inte bör vistas på fäboden under delar av säsongen

19 § Länsstyrelsen får besluta om följande särskilda skötselvillkor:

1. reglering av tillskottsutfodring av betesdjur,
2. när på året bete ska ske,
3. reglering av bete med vissa djurslag.

Länsstyrelsen beslutar vilka stödår och i vilken omfattning de särskilda skötselvillkoren ska gälla

Natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet

Vad kan man få ersättning för?

20 § Ersättning lämnas för skötsel av alla värdefulla landskapselement på eller i anslutning till åkermarken inom en åtagandeenhet.

För att ett landskapselement ska anses ligga i anslutning till åkermark ska det ha gemensam ren med åkern.

21 § Ersättningsberättigande värdefulla landskapselement definieras i bilaga 1.

21 a § Länsstyrelsen kan besluta om ersättning för den kompletterande insatsen skötsel av landskapselement med särskilda värden enligt 6 kap. 46-49 §§. Insatsen ingår i utvald miljö men tillhör denna ersättningsform. (SJVFS 2008:17)

21 b § Ersättning lämnas inte för skötsel av landskapselement under det kalenderår som landskapselementet eller del av landskapselementet ingår i ett beslut om ersättning för miljöinvestering. (SJVFS 2008:17)

Vilken skötsel krävs?

22 § Landskapselement inom en åtagandeenhet ska skötas enligt följande.

1. Träd och buskar av igenväxningskaraktär får inte finnas på landskapselementen eller deras renar.
2. Anlagda landskapselement ska underhållas på det sätt som anges i bilaga 2.
3. Upplag och avfall får inte finnas på landskapselementen eller deras renar.

Vad får länsstyrelsen besluta om?

23 § Länsstyrelsen får besluta om:

1. när och hur marken ska betas,
2. att särskilda skötselvillkor ska gälla för landskapselement bestående av träd, samt
3. att enstaka landskapselement eller delar av landskapselement ska undantas från åtagandet om ett undantag från skötsel enligt 22 § skulle gynna förekomsten eller stärka artbeståndet för en hotad art. Med hotade arter avses arter på Artdatabankens rödlista i någon av kategorierna sårbar, starkt hotad eller akut hotad, arter som omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter eller i artskyddsförordningen (2007:845). Detsamma gäller om utebliven skötsel bättre skulle kunna bevara landskapselementets natur- eller kulturvärde. (SJVFS 2008:17)

Vilka förbud finns?

24 § På åkermark inom en åtagandeenhet är det inte tillåtet att:

1. bedriva sten- eller jordtäkt eller annan liknande verksamhet,
2. tippa sten eller massor på landskapselementen eller deras renar, eller
3. ta marken ur produktion av andra skäl än miljöskäl.

25 § På landskapselement och deras renar är det inte tillåtet att:

1. sprida växtskyddsmedel, samt
2. vidta andra åtgärder som kan skada natur- och kulturmiljövärden.

Det är inte heller tillåtet att förstöra eller ta bort landskapselement som ingår i åtagandet.

Hotade husdjursraser

Vilka raser kan man få ersättning för?

26 § Följande raser berättigar till ersättning:

Nötkreatur:	Fjällko Rödkulla Allmogeko: väneko, ringamålako och bohuskulla
Får:	Gutefår Ryafår Svenskt finullsfår Allmogefår: skogsfår, dala pälsfår och roslagsfår
Getter:	Svensk lantrasget Allmogeget: göingeget och jämtget

Svin: Linderödssvin

Kastrerade djur berättigar inte till ersättning.

Vilka är kraven för renrasighet?

27 § Renrasighet ska styrkas med härstamningsuppgifter som är grundade på officiell husdjurskontroll eller med genbanksintyg.

28 § Djur som har berättigat till miljöstöd för utrotningshotade husdjursraser 1995 - 2000 eller 2001 - 2006 berättigar även fortsättningsvis till ersättning.

29 § Med renrasiga fjällkor och rödkullor menas djur vars mor, far och morfar till minst 87,5 procent tillhör rasen i fråga.

Till renrasiga fjällkor och rödkullor räknas också djur vars far till minst 87,5 procent tillhör rasen i fråga och vars mor tidigare berättigat till miljöersättning.

30 § Med renrasiga gutefår, ryafår och svenskt finullsfår menas djur vilka har känd härstamning av samma ras i fyra generationer.

31 § Hondjur får endast betäckas eller semineras med renrasiga handjur av samma ras.

31 a § En förutsättning för att djur ska vara stödberättigande är att dessa omfattas av en avelsplan för rasen som godkänts av Jordbruksverket. (SJVFS 2008:17)

Anslutning och rapportering till härstamnings- och hälsokontroll

32 § Besättningar med allmogekor, allmogegetter och linderödssvin ska under hela åtagandeperioden vara anslutna till genbanksverksamhet. Övriga besättningar med djur ska under hela åtagandeperioden vara anslutna till officiell husdjurskontroll med avseende på härstamningskontroll.

Sökanden ska rapportera in djurens fullständiga härstamning och följa de regler som gäller för årlig rapportering till respektive genbanksverksamhet eller officiell husdjurskontroll.

33 § Alla djur ska vara individmärkta.

34 § Besättningar med får ska vara anslutna till förenklad kontroll eller program för bekämpning av viruset Maedi-Visna.

Vilka är ålderskraven för får, getter och svin?

35 § Får och getter ska ha satts in i avel för att berättiga till ersättning. Galtar ska vara över 6 månader och insatta i avel, gyttor ska vara betäckta för att berättiga till ersättning. Villkoren ska vara uppfyllda före hållandeperioden börjar.

Hur lång är hållandeperioden för får, getter och svin?

36 § Hållandeperioden för får, getter och svin är två månader. Det innebär att sökanden i minst två månader ska hålla minst det antal djurenheter som anges i ansökan om utbetalning. Hållandeperioden börjar dagen efter det att ansökan om utbetalning kommit in till Jordbruksverket.

Hur får ersättningsberättigande får, getter och svin bytas ut?

37 § Får, getter och svin som angivits i ansökan om utbetalning kan bytas ut mot andra ersättningsberättigande får, getter eller svin under hållandeperioden. Bytet ska göras inom 10 dagar från det att de utbytta djuren togs från företaget. Jordbruksverket ska informeras inom 5 arbetsdagar efter det att djuren ersatts. Antalet djurenheter får genom bytet inte bli mindre än det som angivits i ansökan om utbetalning.

Hur beräknas antalet nötkreatur?

38 § Uppgifter om nötkreatur som ska utgöra underlag för utbetalning av ersättning hämtas ur det Centrala nötkreatursregistret (CDB).

Räkningsperioden löper från och med den 1 augusti året före ansökningsåret till och med den 31 juli ansökningsåret.

39 § Jordbrukaren kan bara tillgodoräkna sig de nötkreatur som finns redovisade på den angivna produktionsplatsen och som är anmälda till CDB när underlag för beräkning hämtas ur registret.

Ett djur får endast tillgodoräknas en jordbrukare vid ett och samma räkningstillfälle. Den dag ett djur rapporteras ut från en produktionsplats anses djuret tillhöra den utrapporterande produktionsplatsen.

Under förutsättning att det inte beror på jordbrukaren kan stödmyndigheten medge att ett djur som inte är anmält till CDB får räknas, om det finns särskilda skäl.

Stöd till rasbevarande husdjursföreningar

40 § Stöd till rasföreningar för bevarande av utrotningshotade husdjursraser kan ges till rasföreningar som har av Jordbruksverket godkända avelsplaner för bevarandet av de utrotningshotade svenska husdjursraser som finns upptagna på gemenskapens lista eller på listan för nationellt bevarande.

Stödet ges i syfte att skydda husdjursraser från genetisk utarmning och utrotning.

41 – 75 §§ *Har upphävts genom (SJVFS 2008:17)*

4 kap. VALLODLING

Vad kan man få grundersättning för?

1 § Grundersättning lämnas för odling av flerårig slåtter- och betesvall eller frövall som sköts enligt villkoren för ersättningen.

Vilka villkor finns för grundersättning?

2 § Villkoren för grundersättning är följande:

1. vallen ska ligga obruten minst tre vintrar i följd och under minst mellanliggande två odlingsår skötas enligt punkt 2 och 3,
2. vallen ska årligen betas eller slås och skörden ska föras bort, samt
3. inga kemiska växtskyddsmedel får spridas på vallen.

Vad kan man få tilläggsersättning för?

3 § Tilläggsersättning lämnas för slåtter- och betesvall inom stödområdena 1-5, som får grundersättning och för så stor areal som motsvaras av jordbrukarens innehav av nötkreatur, tackor och getter.

Hur ska tilläggsersättning beräknas för företag med slåtter- och betesvall inom flera stödområden inom vilka tilläggsersättning lämnas?

4 § För företag med vall inom mer än ett stödområde gäller följande. Djurinnehavet tillgodoräknas i första hand mark i området med högst ersättningsnivå. Återstående djurinnehav tillgodoräknas mark i övriga stödområden efter fallande ersättningsnivå.

5 § Företag med vall inom flera stödområden, för vilka olika arealfaktorer tillämpas, får ersättning enligt den arealfaktor som används för det stödområde där företagets brukningscentrum ligger.

Om brukningscentrum ligger utanför ett stödområde inom vilket tilläggsersättning lämnas, tillämpas den arealfaktor som gäller för stödområde 5.

Vilka är kraven på djurhållning och redovisning av djur?

6 § Jordbrukaren ska i ansökan om utbetalning ange det antal tackor och getter som utgör underlag för utbetalning av ersättning. Minst det antal djur som anges i redovisningen ska hållas av jordbrukaren under en period av minst två månader räknat från dagen efter det att ansökan om utbetalning kommit in till länsstyrelsen.

7 § Med tackor och getter avses de hondjur som har satts in i avel eller som är äldre än ett år. Villkoret ska ha uppfyllts senast under hållandeperioden för ansökningsåret.

Hur får ersättningsberättigande tackor och getter bytas ut?

8 § Tackor och getter som angivits i ansökan om utbetalning kan bytas ut mot andra ersättningsberättigande tackor eller getter under hållandeperioden. Bytet ska göras inom 10 dagar från det att de utbytta djuren togs från företaget. Antalet djurenheter får genom bytet inte bli mindre än det som angivits i ansökan om utbetalning.

Hur beräknas antalet nötkreatur?

9 § Uppgifter om nötkreatur som ska utgöra underlag för utbetalning av ersättning hämtas ur det Centrala nötkreatursregistret (CDB).

Räkningsperioden löper från och med den 1 augusti året före ansökningsåret till och med den 31 juli ansökningsåret.

10 § Jordbrukaren kan bara tillgodoräkna sig de nötkreatur som finns redovisade på den angivna produktionsplatsen och som är anmälda till CDB när underlag för beräkning hämtas ur registret.

Ett djur får endast tillgodoräknas en jordbrukare vid ett och samma räkningstillfälle. Den dag ett djur rapporteras ut från en produktionsplats anses djuret tillhöra den utrapporterande produktionsplatsen.

Under förutsättning att det inte beror på jordbrukaren kan stödmyndigheten medge att ett djur som inte är anmält till CDB får räknas, om det finns särskilda skäl.

5 kap. MILJÖANPASSAT JORDBRUK

Ekologiska produktionsformer

Allmänna regler för växtodling och djurhållning

1 § Genetiskt modifierade organismer eller produkter som härletts ur sådana organismer får inte användas, med undantag av veterinärmedicinska läkemedel.

Vilka krav finns för att få ersättning för certifierad produktion?

2 § För att få ersättning för certifierad ekologisk produktion ska det företag eller den person som ansluter produktionen till ett godkänt kontrollorgan ha anslutit sig senast på sista ansökningsdagen för stödåret genom att ha skrivit under och kommit in med ett anslutningsavtal till ett godkänt kontrollorgan.

3 § Om jordbrukaren ansöker om ersättning för certifierad ekologisk växtodling, ska all mark och minst lika stor areal som ingår i jordbrukarens åtagande eller ansökan om åtagande omfattas av certifiering för ekologisk produktion senast från och med den 15 juni samma stödår.

Om jordbrukaren ansöker om ersättning för certifierad ekologisk djurhållning, ska all djurhållning som ingår i jordbrukarens ansökan om utbetalning omfattas av certifiering för ekologisk produktion senast från och med den 15 juni samma stödår.

Under förutsättning att anmälan om djurhållning har kommit in till kontrollorganet senast den 15 juni får länsstyrelsen tillåta att karensperioden för djurhållningen påbörjas senast från och med den 1 september.

4 § För att vara berättigad till ersättning för certifierad ekologisk produktion ska den person som står för certifieringen medge, att anslutningen till ett godkänt kontrollorgan får kontrolleras. Detta gäller också anslutningens omfattning och de resultat av kontrollorganets kontroller som har betydelse för bedömning av om villkoren för ersättningen har uppfyllts. Den sökande ska se till att information och handlingar från det godkända kontrollorganet lämnas till länsstyrelsen och Jordbruksverket inom begärd tid.

5 § Från och med den 1 januari 2011 gäller att jordbrukare som söker ersättning för certifierad produktion förutom dessa föreskrifter ska följa rådets förordning (EG) nr 834/2007¹². (SJVFS 2009:30)

Kontroll

6 § Jordbrukaren ska göra det möjligt för länsstyrelsen att kontrollera de uppgifter som jordbrukaren lämnar mot bokföring, verifikationer, stödjande dokument eller motsvarande.

Ekologisk odling

7 § De jordbruksskiften som ingår i åtagande för ekologiska produktionsformer ska vara klart åtskilda från mark som inte odlas ekologiskt.

8 § För att berättiga till ersättning ska grödan odlas med sikte på god skörd och för det syfte som grödan har redovisats för. Energiproduktion är inte någon godkänd användning. Oljeväxter, oljelin, bruna bönor, konservärtor och frövall ska odlas för att tröskas. Spannmål och proteingrödor ska odlas för att tröskas eller ensileras.

9 § För att berättiga till ersättning för ekologisk odling ska grönfoder bestå av ettåriga lantbruksgrödor och vara duglig som foder till lantbruksdjur. Vallgräs och vallbaljväxter får endast ingå som insädd. Med vallgräs avses även rajgräs.

Vilka uppgifter om växtodling ska dokumenteras?

10 § Vid kontroll ska följande dokumenterade uppgifter finnas tillgängliga:

1. växtföljder,
2. ursprung, behandling och datum för sådd eller plantering av förökningsmaterial,
3. ursprung, mängd och datum för spridning av tillförda gödsel- och jordförbättringsmedel,
4. ursprung, mängd och datum för spridning av tillförda växtskyddsmedel, samt
5. vilka andra växtskyddsåtgärder som vidtagits i odlingen.

Hur ska jordbrukaren göra för att bibehålla eller höja markens bördighet?

11 § Markens bördighet och biologiska aktivitet ska behållas eller höjas, i första hand genom att följande åtgärder vidtas, som behövs för odling med sikte på god skörd:

1. odling av ettåriga grüngödslingsgrödor, baljväxtrika vallar eller växter med djupt rotsystem i lämplig växtföljd,
2. tillförsel av stallgödsel från ekologisk djurhållning, samt
3. tillförsel av annat organiskt material, komposterat eller inte, från företag som odlar ekologiskt.

Vilka gödsel- och jordförbättringsmedel får användas?

12 § Om näringstillförsel enligt 11 § inte är tillräcklig för att hålla växterna i växtföljden friska och produktionsdugliga eller för att hålla marken i god kondition, får

¹² EUT L 189, 20.7.2007, s. 1 (Celex 32007R0834).

de gödsel- eller jordförbättringsmedel som anges i bilaga 1 i kommissionens förordning (EG) nr 889/2008¹³ användas. Utöver åtgärder som nämns i 11 § får endast dessa produkter användas och endast på de villkor som anges i bilaga 1 kommissionens förordning (EG) nr 889/2008 och i artikel 16.1 i rådets förordning (EG) nr 834/2007¹⁴. Jordbrukaren ska vid kontroll kunna visa att det har funnits behov av att använda produkten. (SJVFS 2009:30)

Preparat för jordförbättring och kompostering

13 § Preparat av mikroorganismer får användas för att förbättra jordens bördighet och biologiska aktivitet samt för att stimulera komposteringsprocessen.

Hur ska växtskyddsproblem förebyggas och åtgärdas?

14 § Växtskadegörare ska i första hand bekämpas genom en lämplig kombination av följande åtgärder som behövs för odling med sikte på god skörd:

1. val av lämpliga arter och sorter,
2. odling i lämplig växtföljd,
3. mekanisk bearbetning,
4. flamning och ångning,
5. utsättning och gynnande av växtskadegörarnas naturliga fiender eller konkurrenter, samt
6. användning av fällor och fångstanordningar.

Förutom åtgärderna i första stycket, får endast de växtskyddsmedel som anges i bilaga 2 i kommissionens förordning (EG) nr 889/2008¹⁵ användas och endast på de villkor som anges där och i artikel 16.1 i rådets förordning (EG) nr 834/2007¹⁶. Jordbrukaren ska vid kontroll kunna visa att det har funnits behov av att använda produkten. (SJVFS 2009:30)

Vilket förökningsmaterial ska användas?

15 § Förökningsmaterial ska vara ekologiskt odlade. Detta innebär att förökningsmaterial av:

1. ettåriga grödor ska härstamma från växtmaterial som odlats ekologiskt i åtminstone en generation, samt
2. fleråriga grödor ska härstamma från växtmaterial som odlats ekologiskt i åtminstone två odlingssäsonger.

I de fall ekologiskt odlat förökningsmaterial inte finns att tillgå kan Jordbruksverket ge dispens från dessa krav.

¹³ EUT L 250, 18.9.2008, s. 1 (Celex 32008R0889).

¹⁴ EUT L 189, 20.7.2007, s. 1 (Celex 32007R0834).

¹⁵ EUT L 250, 18.9.2008, s. 1 (Celex 32008R0889).

¹⁶ EUT L 189, 20.7.2007, s. 1 (Celex 32007R0834).

Vilka särskilda villkor finns för hampa?

16 § Jordbrukare kan få ersättning för hampa endast om följande villkor enligt kommissionens förordningar (EG) nr 795/2004¹⁷ och (EG) nr 796/2004¹⁸ har uppfyllts:

1. utsädet ska vara certifierat,
2. sorten ska finnas på listan över godkända hampsorter, och
3. länsstyrelsen ska senast den 30 juni stödåret ha fått in etikett från utsädesförpackningen samt uppgift om sort och utsädesmängd för de skiften där hampa odlas.

Vilka särskilda villkor finns för frövall?

17 § Jordbrukaren ska kunna visa att skörden från frövall har rensats och använts till utsäde. En frövall får endast bestå av en art av vallbaljväxter eller vallgräs.

Vilka särskilda villkor finns för frukt- och bärodling?

18 § För att en fruktodling ska vara ersättningsberättigande, ska den, ha minst 400 träd per hektar äpple (*Malus spp.*), päron (*Pyrus spp.*), plommon eller körsbär (*Prunus spp.*). Odling av surkörsbär (*Prunus cerasus*) ska ha minst 300 träd per hektar.

19 § För att en bärodling ska vara ersättningsberättigande ska den ha minst

1. 30 000 plantor per hektar smultron (*Fragaria vesca*) eller lingon (*Vaccinium vitis-idaea*),
2. 20 000 plantor per hektar jordgubbar (*Fragaria ananassa*), tranbär (*Vaccinium spp.*) eller åkerbär (*Rubus arcticus*, *R x stellarcticus*),
3. 3 000 plantor per hektar hjortron (*Rubus chamaemorus*),
4. 2 000 plantor per hektar hallon, björnbär eller björnbärskorsningar (*Rubus spp.*),
5. 1 500 plantor per hektar vinbär (*Ribes spp.*), krusbär (*Ribes uva-crispa*), blåbär (*Vaccinium spp.*), nypon (*Rosa spp.*), aronia (*Aronia spp.*), rosenkvitten (*Chaenomeles spp.*) eller vindruvor (*Vitis ssp.*),
6. 1 200 plantor per hektar havtorn (*Hippophae rhamnoides*) eller bärhäggmispel (*Amelanchier alnifolia*), eller
7. 600 plantor per hektar fläder (*Sambucus nigra*).

20 § Fruktträd ska beskäras årligen, om de är av sådan sort att detta krävs. Jordbrukaren ska vid kontroll kunna visa dokumentation av de åtgärder som vidtagits i odlingen.

21 § Bärodlingar, dock inte odling av vindruvor, berättigar till ersättning även de år odlingen etableras eller förnygras.

---

¹⁷ Kommissionens förordning (EG) nr 795/2004 av den 21 april 2004 om tillämpningsföreskrifter för det system med samlat gårdsstöd som föreskrivs i rådets förordning (EG) nr 1782/2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitiken och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare (EUT L 141, 30.4.2004, s. 1)

¹⁸ Kommissionens förordning (EG) nr 796/2004 av den 21 april 2004 om närmare föreskrifter för tillämpningen av de tvärvillkor, den modulering och det integrerade administrations- och kontrollsystem som föreskrivs i rådets förordning (EG) nr 1782/2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitiken och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare (EUT L 141, 30.4.2004, s. 18)

Ekologisk djurhållning

Vilket är det minsta antal djur som krävs för att uppfylla djuråtagandet?

22 § Den ekologiska djurhållningen måste varje kalenderår under hela åtagandeperioden minst omfatta något av följande djurantal:

1. en tacka, en get eller en sugga under hållandeperioden,
2. ett nötkreatur i genomsnitt,
3. två djurenheter av värphöns i genomsnitt,
4. två djurenheter av slaktkycklingar i genomsnitt eller
5. ett slaktsvin som levererats till slakteri.

23 § Åkermark berättigar till ersättning för ekologisk djurhållning i de fall den odlas med slätter- och betesvall och grödor som berättigar till ersättning för ekologisk odling.

Undantag från djurregler första halvåret

24 Om jordbrukaren inte tidigare fått ersättning för ekologisk djurhållning, måste djuren hållas ekologiskt senast från och med den 1 juli det första året i åtagandeperioden. Orsak och tidpunkt för eventuell senarelagd ekologisk djurhållning ska antecknas i stalljournalen.

Hur redovisas tackor, getter och sugor i ansökan om utbetalning?

25 § Jordbrukaren ska i ansökan om utbetalning ange det antal tackor, getter och sugor som utgör underlag för utbetalning av ersättning. Minst det antal djur som anges i ansökan om utbetalning ska hållas ekologiskt av jordbrukaren under en hållandeperiod av minst två månader, räknat från dagen efter det att ansökan om utbetalning kommit in till länsstyrelsen.

26 § Med tackor och getter avses de hondjur som har satts in i avel eller är äldre än ett år. Villkoret ska ha uppfyllts senast under hållandeperioden för ansökningsåret.

Hur får ersättningsberättigande tackor, getter och sugor bytas ut?

27 § Tackor, getter och sugor som angivits i ansökan om utbetalning kan bytas ut mot andra ersättningsberättigande tackor, getter eller sugor under hållandeperioden. Bytet ska göras inom 10 dagar från det att de utbytta djuren togs från företaget. Antalet djurenheter får genom bytet inte bli mindre än det som angivits i ansökan om utbetalning.

Hur beräknas antalet nötkreatur?

28 § Uppgifter om nötkreatur som ska utgöra underlag för utbetalning av ersättning hämtas ur centrala nötkreatursregistret (CDB).

Räkningsperioden löper från och med den 1 augusti året före ansökningsåret till och med den 31 juli ansökningsåret. Om jordbrukaren inte har gjort någon ansökan om utbetalning för ekologiska nötkreatur under föregående stödår, löper räkningsperioden från och med den 1 januari till och med den 31 juli ansökningsåret.

29 § Jordbrukaren kan bara tillgodoräkna sig de egna nötkreatur som finns redovisade på den egna produktionsplatsen och som är anmälda till CDB när underlag för beräkning hämtas ur CDB.

Ett djur får endast tillgodoräknas en jordbrukare vid ett och samma räkningstillfälle. Den dag ett djur rapporteras ut från en produktionsplats anses djuret tillhöra den utrapporterande produktionsplatsen.

Under förutsättning att det inte beror på jordbrukaren kan länsstyrelsen medge att ett djur som inte är anmält till CDB får räknas, om det finns särskilda skäl.

Hur redovisas och beräknas slaktsvin?

30 § Jordbrukaren kan få ersättning för det antal slaktsvin som slakterier rapporterar för jordbrukarens produktionsplats till Jordbruksverkets slaktregister i enlighet med Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1995:56) om slakteriers rapportering avseende slaktade djur.

Räkningsperioden löper från och med den 1 augusti året före ansökningsåret till och med den 31 juli ansökningsåret. Om jordbrukaren inte har ansökt om utbetalning för slaktsvin föregående stödår löper räkningsperioden från och med den 1 januari till och med den 31 juli ansökningsåret. Alla slaktsvin från produktionsplatsen som slaktas under räkningsperioden ska vara ekologiskt hållna.

Under förutsättning att det inte beror på jordbrukaren kan länsstyrelsen medge att ett djur som inte är anmält till Jordbruksverkets slaktregister får räknas, om det finns särskilda skäl.

Hur redovisas och beräknas värphöns och slaktkycklingar?

31 § Jordbrukaren ska i ansökan om utbetalning ange det genomsnittliga antalet värphöns och slaktkycklingar som hålls under räkningsperioden.

Det genomsnittliga antalet värphöns och slaktkycklingar beräknas genom att antalet djur som sätts in, oavsett om de satts in före räkningsperioden, eller inte, multipliceras med antalet dagar som djuren hålls under räkningsperioden samt delas med antalet dagar i räkningsperioden. Värphöns ersätts dock först efter 16 veckors ålder. Vid omgångsuppfödning behöver man inte räkna bort slaktkycklingar och värphöns som dör eller behöver avlivas innan hela omgången tas ur produktion.

Räkningsperioden löper från och med den 1 augusti året före ansökningsåret till och med den 31 juli ansökningsåret. Om jordbrukaren inte har ansökt om utbetalning för djurslaget föregående stödår löper räkningsperioden från och med den 1 januari till och med den 31 juli ansökningsåret.

Hur många värphöns och slaktkycklingar behövs för att få utbetalning?

32 § Ersättning betalas inte ut för mindre än två djurenheter av värphöns eller två djurenheter av slaktkycklingar.

Antalet värphöns och slaktkycklingar på jordbruksföretaget fastställs utifrån det genomsnittliga innehavet under räkningsperioden.

Vilken dokumentation ska finnas om djurhållningen?

33 § Vid kontroll ska följande dokumenterade uppgifter finnas tillgängliga:

1. datum för de perioder då djuren haft tillgång till utevistelse,

2. för idisslare, datum för betesperiodens start och slut,
3. uppgifter om fodrets ursprung,
4. foderstat för alla grupper av djur,
5. uppgift om inköpta djur kommer från ekologisk eller konventionell djurhållning, och
6. för fjäderfä, uppgift om när djuren sätts in och tas ur produktion på produktionsenheten.

Vad gäller vid parallellhållning?

34 § Djur som hålls ekologiskt får endast vistas i byggnader och stallavdelningar som är helt avskilda från byggnader och stallavdelningar med djur av samma art som inte hålls ekologiskt. Foder som inte är ekologiskt och som används till djur som inte hålls ekologiskt ska förvaras och hanteras tydligt åtskilt från de ekologiskt hållna djurens foder.

Vilka krav ställs på djur som förs in i besättningen?

35 § Djur som förs in i besättningen under åtagandeperioden ska komma från ekologisk djurhållning.

36 § Undantag från 35 § kan göras i följande fall när lämpliga ekologiskt uppfödda djur inte finns att tillgå.

1. Djur som inte är ekologiskt uppfödda får köpas in för avel, i begränsad omfattning, som ett komplement till en naturlig ökning och för förnyelse av besättningen.

2. Djur som inte är ekologiskt uppfödda får köpas in för avel, i större omfattning, vid en väsentlig utökning av uppfödningseenheten, byte av djurras, utveckling av en ny djurspecialisering eller vid inköp av djur av utrotningshotade husdjursraser.

3. Vid hög dödlighet bland djuren, orsakad av omständigheter som har att göra med djurens hälsa, med olyckshändelser eller med katastrofer, får besättningen förnyas eller ges en ny sammansättning med djur som inte är ekologiskt uppfödda.

4. Värphöns som inte är ekologiskt uppfödda och som är högst 18 veckor gamla får tas in i ekologisk produktion till och med den 31 december 2011. Dessa värphöns måste ha fötts upp enligt de regler för utfodring och förebyggande hälsovård och veterinärvård som gäller för ekologisk djurhållning.

5. Värphöns och slaktkycklingar som inte är ekologiskt uppfödda får tas in i ekologisk produktion om djuren är yngre än tre dagar. (SJVFS 2009:30)

I vilka undantagsfall får djur hållas bundna?

37 § Djur får inte hållas bundna. När det är berättigat för djurens säkerhet får enskilda djur dock hållas bundna under en begränsad tid. Om byggnaden där djuren hålls är uppförd före den 24 augusti 2000, får nötkreatur hållas bundna, dock endast om djuren får tillgång till regelbunden rastning. Detta undantag gäller till och med den 31 december 2010.

Daglig utevistelse under en maximalt utsträckt tid före och efter betesperioden uppfyller kravet på regelbunden rastning. Vid rastning utomhus ska hänsyn tas till om det är lämpligt med hänsyn till nötkreaturens välbefinnande och markens tillstånd.

Vid sådana till- eller ombyggnader som ska förprövas enligt djurskyddsförordningen (1988:539) ska lösningar väljas där rastning är möjlig under hela året.

38 § Nötkreatur i mindre besättningar får hållas bundna om det inte är möjligt att hålla djuren i grupper som är lämpade för deras särskilda behov. Detta undantag gäller endast om djuren minst två gånger per vecka får tillgång till utevistelse på rastgårdar eller lämplig mark utomhus. (SJVFS 2008:17)

Vilka krav finns för byggnader?

39 § Byggnader för nötkreatur, får, getter och grisar ska ha en bekväm ligg- och viloplats som ska bestå av helt golv utan spalt. Liggplatsen ska vara väl strödd. Ströet ska bestå av halm eller annat lämpligt naturmaterial. Ströet får förbättras eller berikas med de mineralprodukter som är tillåtna som gödselmedel i jordbruk med ekologisk produktion i enlighet med bilaga 1 i kommissionens förordning (EG) nr 889/2008¹⁹. (SJVFS 2009:30)

40 § Byggnaderna ska uppfylla bestämmelserna i bilaga 3 i kommissionens förordning (EG) nr 889/2008²⁰. Byggnaderna behöver inte ha en rastgård om djuren har tillgång till utevistelse på lämplig mark utomhus.

För byggnader som har uppförts före den 24 augusti 1999 medges undantag från villkoren i första stycket. Detta undantag gäller fram till och med den 31 december 2010.

För värphöns som hålls i byggnader som uppförts före den 24 augusti 1999 gäller att jordbrukaren får hålla högst sju hönor per kvadratmeter tillgänglig ströyta och våningsplan. (SJVFS 2009:30)

41 § För däggdjur gäller att minst 50 procent av inomhusarean enligt bilaga 3 i kommissionens förordning (EG) nr 889/2008²¹ ska utgöras av helt golv. Resningsutrymmet, högst 30 cm, får räknas in. (SJVFS 2009:30)

När ska idisslare ha tillgång till bete och utevistelse?

42 § Alla nötkreatur, getter och får ska ha tillgång till bete under betesperioden. Tjurar som är äldre än ett år behöver inte ha tillgång till bete, om de i stället har tillgång till rastgård. Vid bete ska hänsyn tas till om det är lämpligt med hänsyn till djurens välbefinnande och markens tillstånd.

43 § För djurhållning i byggnader som har uppförts efter den 23 augusti 1999 och för samtliga byggnader från och med den 1 januari 2011 gäller att:

1. nötkreatur, får och getter ska ha tillgång till rastgård eller lämplig mark utomhus under en maximalt utsträckt period före och efter betesperioden,
2. tjurar som är äldre än ett år och som hålls på rastgård under betesperioden ska dock ha tillgång till rastgården under hela året.

¹⁹ EUT L 250, 18.9.2008, s. 1 (Celex 32008R0889).

²⁰ EUT L 250, 18.9.2008, s. 1 (Celex 32008R0889).

²¹ EUT L 250, 18.9.2008, s. 1 (Celex 32008R0889).

Vid utevistelse ska hänsyn tas till om det är lämpligt med hänsyn till djurens välbefinnande och markens tillstånd.

44 § Nötkreatur får slutgödas inomhus. Slutgödning av grisar inomhus är tillåtet fram till och med den 31 december 2010. Slutgödning av får inomhus är tillåtet fram till och med den 31 december 2012. Slutgödning inomhus får vara högst en femtedel av djurens liv, dock högst tre månader. (SJVFS 2009:30)

Hur ska kalvar, lamm, killingar och smågrisar utfodras?

45 § Utfodring av kalvar, lamm, killingar och smågrisar ska baseras på naturlig mjölk, företrädesvis modersmjölk. De ska födas upp på naturlig mjölk under en minimiperiod som är:

1. 90 dagar för kalvar,
2. 45 dagar för lamm och killingar, och
3. 40 dagar för grisar.

Hur ska kalvar hållas?

46 § Kalvar får inte hållas enskilt i boxar när de är äldre än en vecka. I undantagsfall kan en kalv hållas ensam, om det är motiverat av veterinärmedicinska skäl eller djurskyddsskäl. Då ska boxen som kalven hålls enskilt i minst vara avsedd för två kalvar.

Hur ska grisar hållas?

47 § Grisar ska ha tillgång till mark eller rastgård utomhus och kunna använda dessa när deras välbefinnande och markens tillstånd tillåter detta.

48 § Grisar ska kunna gödsla och böka på rastgårdarna. Om byggnader och rastgårdar för grisar inte ger tillräckligt skydd mot sol och höga temperaturer ska grisarna ha tillgång till vattensvalka eller gyttjebad.

49 § Suggor ska hållas gruppvis. Detta gäller inte i sista stadiet av dräktigheten och under digivningsperioden.

Vilka särskilda regler gäller för fjäderfän?

50 § Slaktkycklingar, som inte är av långsamt växande raser eller linjer, får slaktas tidigast vid 81 dagars ålder.

51 § Fjäderfän får inte hållas i burar och ska under minst en tredjedel av sitt liv ha tillgång till utomhusvistelse när väderleksförhållandena tillåter det. För varje omgång fjäderfän som har fötts upp ska rastgårdarna dessutom lämnas tomma under två månader. Minst en tredjedel av den inomhusarea som krävs enligt bilaga 3 i kommissionens förordning (EG) nr 889/2008²² ska vara helt golv, det vill säga inte bestå av nät eller spalt, och vara täckt med strö. (SJVFS 2009:30)

²² EUT L 250, 18.9.2008, s. 1 (Celex 32008R0889).

52 § Det ska finnas in- och utgångshål som har en sammanlagd längd av minst 4 meter per 100 kvadratmeter av den byggnadsyta som är tillgänglig för fåglarna. Rastgårdar för fjäderfän ska huvudsakligen vara täckta med växtlighet och vara försedda med skydd mot rovdjur.

För byggnader som har uppförts före den 24 augusti 1999 medges undantag från villkoren i första stycket. Detta undantag gäller fram till och med den 31 december 2010.

Vilka krav ställs på djurens foder?

53 § Djuren ska födas upp på ekologiskt producerat foder. Under en övergångsperiod tillåts dock en viss andel konventionellt foder för grisar och fjäderfä.

För grisar och fjäderfän gäller följande.

1. Under 2008 och 2009 får högst 10 procent konventionellt foder användas.
2. Under 2010 och 2011 får högst 5 procent konventionellt foder användas.

Dessa andelar konventionellt foder gäller på årsbasis.

Vid låg foderproduktion, särskilt på grund av exceptionella väderförhållanden, kan Jordbruksverket tillåta en högre andel konventionellt foder under en begränsad period och för ett särskilt område. (SJVFS 2008:17)

| 53 a § *Har upphävts genom (SJVFS 2009:30).*

54 § *Har upphävts genom (SJVFS 2008:17).*

55 § För grisar och fjäderfä får högst 25 procent av det dagliga foderintaget vara konventionellt foder. (SJVFS 2008:17)

56 § Fodret till nötkreatur, får och getter, räknat på årsbasis, ska huvudsakligen komma från den egna produktionsenheten. När detta inte är möjligt får fodret odlas i samarbete med andra gårdar med ekologisk produktion.

57 § För nötkreatur, får och getter ska minst 60 procent i dessa djurslags dagliga foderranson utgöras av grovfoder. För mjölkproducerande djur får grovfoderandelen sänkas till 50 procent under högst tre månader tidigt i laktationen.

58 § Grovfoder ska ingå i den dagliga foderransonen för svin och fjäderfän.

59 § Fodermängder beräknas i kilo torrs substans.

Fodertillsatser och foderråvaror

| 60 § Vegetabiliska foderråvaror av jordbruksursprung som inte är ekologiskt producerade får endast användas till djurfoder om de finns med i bilaga 5.1 i kommissionens förordning (EG) nr 889/2008²³. Kemiska lösningsmedel får inte användas för att framställa eller bereda vegetabiliska fodermedel. (SJVFS 2009:30)

---

²³ EUT L 250, 18.9.2008, s. 1 (Celex 32008R0889).

61 § Foderråvaror av animaliskt ursprung, processtekniska hjälpmedel och andra tillsatser och produkter får endast användas i djurfoder om de finns med i bilagorna 5.2, 5.3 samt 6 i kommissionens förordning (EG) nr 889/2008²⁴, och för de ändamål som anges där. Endast produkterna i bilaga 6 avsnitt 1.3, 2 och 3 i kommissionens förordning (EG) nr 889/2008 får användas som tillsatser respektive processtekniska hjälpmedel i ensilage.

Vid behov är det tillåtet att tillsätta syntetiska vitaminer A, E och D som är identiska med naturliga vitaminer i fodret till idisslare. (SJVFS 2009:30)

Vilka regler gäller för hälsovård och användning av läkemedel?

62 § Problem med parasiter och andra hälsoproblem ska förebyggas genom lämpliga uppfödningmetoder och lämplig djurtäthet.

63 § Kemisk-syntetiskt framställda läkemedel eller antibiotika får användas om behandling är nödvändig för att undvika smärta och lidande hos djuret.

Kemisk-syntetiskt framställda läkemedel eller antibiotika får inte användas för förebyggande hälsovård. Veterinärbehandling som är obligatorisk enligt nationell lagstiftning eller EU:s lagstiftning är tillåten, liksom vaccination.

Vad gäller för fortplantning?

64 § Artificiell insemination är tillåten. Andra former av artificiell fortplantning eller hjälp till fortplantning, såsom embryoöverflyttning och hormonbehandling för brunst-synkronisering, är förbjudna.

Minskat kväveläckage

Vad krävs för att man ska få ersättning?

65 § För att få ersättning för odling av fånggröda eller för vårbearbetning måste jordbrukare inom vissa områden varje år odla fånggröda på eller vårbearbeta en areal motsvarande minst 20 procent av företagets vårsädesareal. Detta gäller jordbrukare med mark inom stödområde 5c, 5m och 9 i Skåne, Blekinge, Kalmar, Gotlands, Västra Götalands och Hallands län samt inom stödområde 5a och 5b i Hallands och Västra Götalands län.

Varje åtgärd måste omfatta motsvarande minst 20 procent av vårsädesarealen för att ersättning ska kunna lämnas för åtgärden. Därutöver ersätts ytterligare redovisad areal fånggröda eller vårbearbetning.

Fånggröda

Vilka krav finns på sådd och etablering av fånggröda?

66 § Fånggrödan ska sås med den mängd utsäde som är normalt för arten och syftet med odlingen.

²⁴ EUT L 250, 18.9.2008, s. 1 (Celex 32008R0889).

67 § Följande utsäde får användas vid sådd av fånggröda.

1. Vallgräs eller vallgräs i blandning med vallbaljväxter. Högst 10 viktprocent av utsädesblandningen får utgöras av vallbaljväxter. Fånggrödan ska sås in i en annan huvudgröda än potatis, rotfrukter eller grönsaker.

2. Vitsenap eller oljerättika. Fånggrödan ska sås in i eller efter skörd av en annan huvudgröda än potatis, rotfrukter eller grönsaker. Den kan också sås efter skörd av potatis, rotfrukter eller grönsaker. Vitsenap eller oljerättika är endast tillåten som fånggröda i Blekinge, Skåne och Hallands län.

3. Höstråg eller westerwoldiskt rajgräs. Fånggrödan ska sås efter skörd av potatis, rotfrukter eller grönsaker.

68 § Om fånggrödan är vallgräs eller vallgräs i blandning med vallbaljväxter, ska den sås i samband med sådd av huvudgrödan eller senast det datum som framgår av 1 kap. 16 § första stycket.

Om fånggrödan är vitsenap eller oljerättika ska den sås senast den 20 augusti.

Om fånggrödan är höstråg ska den sås snarast efter skörd av huvudgrödan, dock senast

1. den 15 september i Kalmar, Gotlands och Västra Götalands län,

2. den 1 oktober i Blekinge, Skåne och Hallands län.

Om fånggrödan är westerwoldiskt rajgräs ska den sås snarast efter skörd av huvudgrödan, dock senast den 15 augusti.

69 § Om etableringen av fånggrödan är otillräcklig med hänsyn taget till lokala förhållanden och väderlek, lämnas ingen ersättning för fånggröda.

När får fånggrödan brytas?

70 § Om fånggrödan är vallgräs eller vallgräs i blandning med vallbaljväxter, får den brytas tidigast

1. den 10 oktober i Kalmar, Gotlands och Västra Götalands län,

2. den 20 oktober i Blekinge, Skåne och Hallands län.

Om fånggrödan är vitsenap eller oljerättika, får den brytas tidigast den 20 oktober.

Om fånggrödan är höstråg eller westerwoldiskt rajgräs, får den brytas tidigast den 1 januari.

Hur får fånggrödan användas?

71 § Fånggrödan får inte utnyttjas för slätter, bete eller annan produktion före det datum då den tidigast får brytas. Fånggrödan höstråg får inte övergå till huvudgrödan höstråg året efter stödåret.

Hur får gödselmedel och kemiska växtskyddsmedel spridas?

72 § Efter skörd av huvudgrödan får inte gödselmedel eller kemiska växtskyddsmedel spridas på marken före det datum då fånggrödan tidigast får brytas. (SJVFS 2009:30)

Vårbearbetning

Vad kan man få ersättning för?

73 § Mark som tidigast den 1 januari året efter stödåret jordbearbetas efter skörd av en huvudgröda eller vall, eller efter en bevuxen träda, kan berättiga till ersättning för vårbearbetning. Marken ska vårsås med en huvudgröda eller vall senast den 15 juni året efter stödåret.

Skörd av potatis, rotfrukter eller grönsaker betraktas som jordbearbetning.

Hur får gödselmedel och kemiska växtskyddsmedel spridas?

74 § Efter skörd av en huvudgröda, efter den sista skörden av en vall eller efter en bevuxen träda får inte gödselmedel eller kemiska växtskyddsmedel spridas på marken förrän tidigast den 1 januari året efter stödåret.

Skötsel av våtmarker

75 § Med våtmark avses ett vegetationstäckt område, där vattenytan under en stor del av året är nära under, i nivå med eller nära över markytan och där vattennivån tillåts variera med de naturliga säsongsvariationerna.

Vad kan man få ersättning för?

76 § Ersättning lämnas för skötsel av våtmarker som i miljöförbättrande syfte har anlagts i odlingslandskapet.

Ersättning lämnas även för hela eller delar av våtmarker som i miljöförbättrande syfte har restaurerats i odlingslandskapet om miljönyttan stärks av ett skötselåtagande eller om restaureringen inneburit att markens alternativvärde försämrats.

Extra markersättning kan ges under förutsättning att våtmarkens värde för miljön bedöms vara hög.

Förundersökning, slutbesiktning och specifika villkor för åtagandet

77 § Platsen för våtmarken ska ha besiktigats av länsstyrelsen innan anläggningen eller restaureringen påbörjats och våtmarken ska ha godkänts efter att den färdigställts. Länsstyrelsen fastställer den areal som omfattas av åtagandet.

Länsstyrelsen får besluta om särskilda villkor, till exempel:

1. hur dammvallen och dess släntlutning ska utformas,
2. hur dammvallen ska smälta in i omgivningen,
3. var och hur schaktmassorna ska placeras,
4. vid vilken tidpunkt våtmarken senast ska vara färdigställd och godkänd,
5. förbud mot fisk- och kräftodling och mot utfodring av fiskar, kräfter och andra djur,
6. förbud mot att helt tömma våtmarken, samt
7. att hela eller delar av den färdiga våtmarken ska omfattas av ett åtagande för betesmarker och slätterängar.

Vilka generella villkor gäller?

78 § Dammvallar, brunnar och övriga anläggningar ska underhållas så att deras funktion består under hela åtagandeperioden.

79 § Igenväxningsvegetation ska tas bort i den utsträckning som länsstyrelsen bestämmer.

80 § Inom våtmarken är det inte tillåtet att sprida gödselmedel eller kemiska växtskyddsmedel. Det är heller inte tillåtet att sprida kalk, om inte länsstyrelsen bestämmer annat.

Skyddszoner

Vilka krav finns på anläggning av en skyddszon?

81 § Skyddszonen ska anläggas på åkermark som direkt gränsar till vattenområde. Med vattenområde avses här vattendrag, sjöar, hav eller dammar.

82 § Den sträcka av skyddszonsskiftet som gränsar mot ett vattenområde ska vara minst 20 meter lång.

83 § Skyddszonen ska sås senast det datum som framgår av 1 kap. 16 § första stycket det första året i åtagandeperioden.

Växtligheten på skyddszonen ska utgöras av vallgräs eller vallgräs i blandning med vallbaljväxter. Högst 10 viktprocent av utsädesblandningen får utgöras av vallbaljväxter. Sådden ska ske med den mängd utsäde som är normalt för arten och syftet med odlingen.

Skyddszoner som redan är etablerade vid åtagandeperiodens början omfattas inte av kravet på sådd.

Vilka krav finns på skyddszonen?

84 § En anlagd skyddszon ska ligga obruten på samma mark under hela åtagandeperioden. Skadad eller utgången växtlighet ska repareras.

85 § På skyddszonen är det inte tillåtet att göra något som leder till att växtligheten skadas eller att skyddszonen bearbetas förrän efter tidigaste datum för brytning av skyddszonen.

Vid dikning får dock jordmassor läggas på skyddszonen. Vid täckdikning av ett intilliggande skifte får skyddszonen brytas igenom. Jordmassorna ska vara bortförda och skyddszonens växtlighet reparerad senast den 15 juni följande år.

86 § Växtligheten på skyddszonen får skördas, dock tidigast den 15 juli. Den får betas under hela betessäsongen.

Växtligheten på skyddszonen får slås av under hela växtperioden, om den avslagna växtligheten kan ligga kvar på skyddszonen utan att skada växtligheten på denna.

Växtligheten på skyddszonen får inte användas till utsädesproduktion.

87 § Det sista året i åtagandeperioden får skyddszonen brytas tidigast

1. den 20 september i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Örebro och Västmanlands län,
2. den 10 oktober i Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands och Västra Götalands län, och
3. den 20 oktober i Blekinge, Skåne och Hallands län.

Traditionell odling av bruna bönor

Vilken mark ingår i åtagandet och hur ska den skötas?

88 § All areal bruna bönor som odlas på företaget ingår i åtagandet och ska skötas enligt stödreglerna.

Vad gäller för växtskyddsmedel och växtnäring? (SJVFS 2009:30)

89 § Kemiska växtskyddsmedel mot insekter eller svamp får inte användas.

90 § Kväve får endast tillföras med högst 30 kg per hektar som en startgiva i direkt anslutning till sådd.

91 § Sökanden ska årligen upprätta en växtodlingsplan. Planen ska innehålla

1. tillförd mängd kväve, och
2. tidpunkt för tillförseln.

Redovisningen ska göras skiftesvis.

Vad gäller för jordbearbetning och bekämpning av ogräs?

92 § Bruna bönor ska odlas i rader med sådant radavstånd att mekanisk ogräsbekämpning kan utföras. Annan jordbearbetning än mekanisk ogräsbekämpning får inte göras på aktuella skiften före den 15 november. Detta gäller dock inte om en höstsådd gröda sås samma år.

Miljöskyddsåtgärder

Vem är berättigad till ersättning?

93 § För att vara berättigad till ersättning ska företaget göra följande:

1. upprätta en växtodlingsplan,
2. upprätta en växtnäringsbalans,
3. genomföra markkartering av de skiften som brukas,
4. fastställa kväveinnehållet i flytgödseln,
5. anlägga eller ha en fungerande biobädd eller annan säker påfyllningsplats/metod för sprutan,
6. använda en funktionstestad spruta,

SJVFS 2009:30

7. löpande för varje spridningstillfälle dokumentera bekämpningsbehovet vid användning av växtskyddsmedel och fastställa möjligheter till behovsanpassad bekämpning,

8. varje år anlägga s.k. kontrollrutor för uppföljning av effekten vid ogräsbekämpning i vår- respektive höstsäd och i förekommande fall bekämpning av skadegörare, samt

9. anlägga sprutfria kantzoner motsvarande 20 meter kantzon per hektar stråsäd. (SJVFS 2008:17)

Vilka arealer är ersättningsberättigande?

94 § All åkermark är ersättningsberättigande, med följande undantag:

1. mark som ingår i ett åtagande för ekologiska produktionsformer,
2. trädad mark,
3. slätter eller betesvall,
4. skyddszon, samt
5. mark med fleråriga energiogrödor.

Vad gäller för växtodlingsplanen?

95 § En växtodlingsplan ska upprättas före växtodlingssäsongens början varje år under åtagandeperioden.

96 § Växtodlingsplanen ska innehålla en redovisning av företagets alla åkermarksskiften. Samma skiftesredovisning som anges i ansökan om utbetalning ska användas. En annan skiftesredovisning kan godkännas om den lätt går att koppla till ansökan om utbetalning. För varje skifte ska redovisas:

1. förfrukt, årets gröda och sort,
2. behov av fosfor och kalium grundat på markkartering enligt 100 §,
3. beräknat behov av kväve enligt uppskattad skördenivå, förfruktseffekt och långsiktig effekt av stallgödsel,
4. planerad tillförsel av kväve, fosfor och kalium i mineralgödsel, stallgödsel eller andra organiska gödselmedel. I de fall markkartering ännu inte har utförts får en bedömning av behovet av fosfor och kalium ligga till grund för växtodlingsplanen,
5. användning av stallgödsel och andra organiska gödselmedel ska dokumenteras kontinuerligt beträffande tidpunkt för spridning, gödselslag och tillförd mängd per hektar, samt
6. skördad mängd av grödan.

Vilka krav ställs på växtnäringsbalansen?

97 § En växtnäringsbalans ska upprättas senast under andra året i åtagandeperioden. En växtnäringsbalans som är upprättad året före åtagandeperiodens början godkänns om den är utförd enligt kraven i 98 §.

98 § Växtnäringsbalansen ska innehålla uppgifter om alla produkter som innehåller kväve, fosfor eller kalium och som har förts in i och bort från företagets produktion. Växtnäringsbalansen ska också innehålla uppgifter om tillförsel av kväve genom kvävefixering eller kvävednedfall. Skillnaden mellan tillförda och bortförda

växtnäringsämnen och balansen per hektar brukad åkermark ska beräknas. Produkternas halt av kväve, fosfor eller kalium ska stämma överens med vedertagna värden eller grundas på värden från en dokumenterad analys.

99 § Om driftsinriktningen på företaget ändras från kreaturslöst, till att omfatta djurhållning som motsvarar minst 10 djurenheter, ska en ny växtnäringsbalans upprättas. Den nya växtnäringsbalansen ska upprättas inom 2 år efter att ändringen genomförts. I denna paragraf har begreppet djurenhet samma betydelse som i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Vilka krav ställs för markkarteringen?

100 § All åkermark inom företaget ska vara markkarterad. För att markkarteringen ska godkännas måste följande vara uppfyllt.

1. Samtliga prover ska vara jämnt fördelade över hela företagets åkermark eller vara anpassade efter jordartsskillnader i åkermarken.

2. Provtagningar för analys av pH-värde, P-AL (lättlöslig fosfor) och K-AL (lättlöslig kalium) ska göras med minst ett prov per hektar. För markkarteringar som utförts mellan 2002 och 2006 gäller att en provtäthet med ett prov per 1,5 hektar kan accepteras om fälten har jämn jordart och mullhalt. Skiften som är mindre än 3 hektar får ytkarteras.

3. Provtagningar för analys av jordart ska göras med minst ett prov för vart tredje hektar.

4. Provtagning ska ske till matjordsdjup.

5. Analyserna ska minst omfatta pH-värde, P-AL, K-AL och jordart. För jordartsklassifikationen ska minst lerhalt (< 0,002 mm), sand och grovmo (2,0-0,063 mm) och mullhalt analyseras. Lerhalten ska bestämmas genom sedimentationanalys. Sand och grovmo ska bestämmas genom våtsiktning. Mullhalten ska bestämmas genom glödningsförlust eller motsvarande metod.

6. Provplatserna ska vara utmärkta på en karta över företaget. Kartan ska vara tydlig och vara i en skala som gör att det är lätt att på skiftesnivå urskilja resultaten från provtagningen.

7. Markkarteringen får inte vara äldre än 10 år under åtagandeperioden. Jordartsanalysen får vara äldre än 10 år under åtagandeperioden om den har genomförts i enlighet med punkt 5.

101 § Företag som inte har en godkänd markkartering enligt 100 § vid åtagandeperiodens början, ska genomföra en godkänd markkartering senast under det tredje året i åtagandeperioden.

Vad gäller för fastställandet av kväveinnehållet i flytgödseln?

102 § Gödseln ska analyseras en gång per år och flytgödselbehållare. Analysen ska omfatta ammoniumkvävehalt.

103 § Resultatet av analysen ska dokumenteras och sparas under åtagandeperiodens längd.

Vilka krav ställs på påfyllnings- och rengöringsplatsen?

104 § Påfyllning av sprutan ska ske på en fungerande biobädd, på en tät platta med uppsamling, på det skifte där sprutningen ska påbörjas eller på annan biologiskt aktiv mark med växttäckning. Om påfyllningen sker på skiftet, ska en mobil påfyllningsutrustning med tank för vatten och låsbart förvaringsutrymme avsett för växtskyddsmedel användas. (SJVFS 2008:17)

105 § Rengöring av sprutan ska ske i det behandlade fältet, på annan biologiskt aktiv mark med växttäckning, på fungerande biobädd eller på tät platta med uppsamling. (SJVFS 2008:17)

106 § Biobädden ska ha en yta som är större än sprutans bredd och längd i transportläge.

107 § En tät platta med uppsamling ska ha en yta som är större än sprutans bredd och längd i transportläge. Uppsamling av spill- och spolvatten ska göras i en tät behållare.

Vad gäller för funktionstest av sprutor?

108 § Samtliga sprutor som används i företaget ska vara funktionstestade.

109 § Sprutan ska testas med högst två års mellanrum. Funktionstestet ska utföras enligt Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:18) om statsbidrag m.m. för funktionstest av lantbrukssprutor, samt införande av allmänna råd. Testet ska genomföras med godkänt resultat.

Vilka krav ställs på dokumentation av bekämpningsbehovet?

110 § För att anpassa användningen av växtskyddsmedel efter bekämpningsbehovet ska behovet fastställas med de hjälpmedel som finns. Bekämpningsbehovet ska dokumenteras skiftesvis innan bekämpningen påbörjas.

Vilka krav ställs på kontrollrutor?

111 § För kontrollrutor gäller följande.

1. Kontrollrutor ska anläggas i stråsädesodlingen varje år.
2. Kontrollrutan ska vara representativ för skiftet.
3. I kontrollrutan får inte ogräs bekämpas, varken mekaniskt eller kemiskt. I kontrollrutor som gäller svamp- eller insektsbekämpning får ogräs bekämpas.
4. Det ska finnas minst en kontrollruta i stråsäden. Om det förekommer både vår- och höstsäd, ska det finnas minst en kontrollruta i vårsäd och en i höstsäd.
5. Om svamp eller insekter bekämpas ska ytterligare minst en kontrollruta anläggas i stråsäden. Om det förekommer både vår- och höstsäd, ska det finnas minst en kontrollruta i vårsäd och en i höstsäd. I sådana kontrollrutor får ingen svamp- eller insektsbekämpning göras.
6. Kontrollrutorna ska vara representativt fördelade över gården. (SJVFS 2008:17)

112 § Kontrollrutan ska vara tydligt utmärkt på skiftet. Den ska uppta en yta på minst 60 m², dock måste den kortaste sidan på rutan vara minst 6 m. Kontrollrutan ska finnas på samma plats under hela växtodlingssäsongen. Den får inte ligga i anslutning till skifteskanten eller ligga i anslutning till en annan kontrollruta.

Vad gäller för obesprutade kantzoner?

113 § Längs skifteskanten i stråsådesodlingen ska det finnas en obesprutad kantzon varje år. Den obesprutade kantzonen ska vara minst 6 meter bred. Längden ska vara minst 20 meter per hektar stråsåd, dock med en minsta sammanhängande löpsträcka på 100 meter.

114 § Den obesprutade kantzonens början och slut ska vara tydligt utmärkt på skiftet.

Vad gäller allmänt för ersättningsformen?

115 § Alla villkor för ersättningsformen måste följas för all åkermark inom hela företaget varje år i åtagandeperioden. Undantag gäller dock för:

1. skiften som ingår i ett åtagande för ekologiska produktionsformer,
2. arealer som godkänts av länsstyrelsen vid slutbesiktning av anläggning eller restaurering av våtmark,
3. mark som omfattas av ett åtagande för skötsel av våtmarker, enligt denna föreskrift eller åtagande för våtmarker och småvatten enligt förordning (1997:1336) om miljöstöd eller förordning (2000:577) om stöd för miljö- och landsbygdsutvecklingsåtgärder, samt
4. mark som omfattas av skogliga åtgärder men som fortfarande betraktas som åkermark.

6 kap. UTVALD MILJÖ

1 § För regionala skötselinsatser och miljöinvesteringar med fast ersättning ska samma ersättningsnivå gälla inom hela länet, eller för sametinget hela regionen. Om en lägre ersättningsnivå än den maximala ersättningsnivå som anges i bilaga 1.4 förordningen (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder används, ska den gällande ersättningsnivån anges i genomförandestrategin. Då en stödmyndighet har angett en lägre stödnivå än den maximala kan den höjas från ett år till ett annat så länge den aldrig överstiger den maximala ersättningsnivån. En sänkning av ersättningsnivån är inte tillåtet från ett stödår till ett annat. (*SJVFS 2008:17*)

Regionala skötselinsatser

Naturfrämjande insatser på åkermark

2 § Ersättning för naturbefrämjande insatser på åkermark kan lämnas för åtgärder som bidrar till att bevara och förstärka biologisk mångfald och kulturmiljövärden på åkermark i följande insatser:

1. Bevarande av hotade åkerogräs
2. Mångfaldsträda

SJVFS 2009:30

3. Fågelåker

Insatserna ovan kan inte kombineras på samma mark under samma år. (SJVFS 2008:17)

Bevarande av hotade åkerogräs

3 § Ersättning får lämnas för anläggning och skötsel av åker för bevarande av hotade åkerogräs. (SJVFS 2008:17)

4 § Länsstyrelsen ska fastställa de arealer som gäller för åtagandet och eventuella särskilda skötselvillkor som ska gälla för åtagandet. Av åtagandet ska även framgå vilka hotade åkerogräs som insatsen ska gynna. (SJVFS 2008:17)

5 § Åtgärderna ska utföras på samma mark under hela åtagandeperioden. (SJVFS 2008:17)

Vilken skötsel krävs?

6 § Åkern, som ska odlas med spannmål eller lin, ska under hela åtagandeperioden brukas extensivt utan kemisk bekämpning och med minimerad mekanisk ogräsbekämpning samt utan användning av handelsgödsel. Åkern ska varje år då den inte ligger i träda jordbearbetas, sås och skördas. (SJVFS 2008:17)

7 § Länsstyrelsen får besluta om följande särskilda skötselvillkor:

1. om undantag från förbudet för användning av handelsgödsel,
2. om åkerogräs ska sås in med befintligt utsäde samt vilka metoder som ska användas,
3. vilka sorter som ska användas som utsäde samt vilka metoder som ska användas,
4. när på året sådd och skörd ska ske, samt
5. om åkern ska ligga i träda ett år under åtagandeperioden. (SJVFS 2008:17)

Mångfaldsträda

8 § Ersättning får lämnas för mångfaldsträda till nytta för insekter såsom fjärilar och bin eller för fåglar. Med mångfaldsträda avses bioträda enligt bilaga 1.4 förordningen (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder. (SJVFS 2008:17)

9 § För att mark ska berättiga till ersättning för mångfaldsträda ska marken året innan första stödåret ha odlats med spannmål eller oljevaxter samt lämnats orörd efter skörd. Mångfaldsträdan ska vara minst tio meter bred. (SJVFS 2008:17)

10 § Länsstyrelsen ska fastställa de arealer som gäller för åtagandet och eventuella särskilda skötselvillkor som ska gälla för åtagandet. Av åtagandet ska även framgå vilka naturvärden som man vill gynna genom att ha mångfaldsträda på den aktuella marken. (SJVFS 2008:17)

11 § Åtgärderna ska utföras på samma mark under hela åtagandeperioden. (SJVFS 2008:17)

Vilken skötsel krävs?

12 § De generella skötselvillkoren för mångfaldstråda är följande:

1. Ingen insådd får förekomma under år 1-4 av åtagandeperioden. Länsstyrelsen får dock medge insådd av fågel- eller insektsbefrämjande blandningar år 1.
2. Fleråriga skott av vedartade växter, sly, buskar och träd ska hållas borta från mångfaldstrådan under hela åtagandeperioden. Avslaget växtmaterial ska föras bort.
3. Trädan får brytas tidigast i juli månad år 4.
4. År 5 ska åkermarken sås med en vårsådd gröda. (SJVFS 2008:17)

13 § Från det att mångfaldstrådan är etablerad till dess att brytning ska ske är det inte tillåtet att:

1. Gödsla. En liten gödselgiva kan dock få ges i samband med insådd om mångfaldstrådan sås in med en fågel- eller insektsbefrämjande blandning.
2. Sprida växtskyddsmedel.
3. Använda marken för upplag eller förvaring av avfall. (SJVFS 2008:17)

14 § Länsstyrelsen får besluta om följande särskilda skötselvillkor:

1. Vilka blandningar som ska få sås in år 1.
2. När och vilka metoder som ska användas vid harvning och avslagning.
3. Vilken gödselgiva som ska ges vid insådd år 1.
4. När brytning av mångfaldstråda får ske under andra halvåret år 4. (SJVFS 2008:17)

Fågelåker

15 § Ersättning får lämnas för fågelåker för att främja fågellivet. Med fågelåker avses obärgad spannmålsskörd enligt bilaga 1.4 förordningen (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder. (SJVFS 2008:17)

16 § Minst ett hektar av spannmålsskörden ska skötas enligt stöd villkoren varje enskilt år i åtagandeperioden. (SJVFS 2008:17)

17 § Länsstyrelsen fastställer vilka block som ska ingå i åtagandet och vilken totalareal som kan berättiga till ersättning för fågelåker. Av åtagandet ska även framgå hur fågellivet främjas. (SJVFS 2008:17)

Vilken skötsel krävs?

18 § Marken ska odlas med spannmål med sikte på god skörd. Spannmålen ska lämnas oskördad och marken oplöjd fram till årsskiftet det år ersättning söks. (SJVFS 2008:17)

19 § Länsstyrelsen får därutöver besluta om följande särskilda skötselvillkor:

1. med vilka metoder odlingen av spannmål ska ske och
2. vilka sorter som får användas som utsäde. (SJVFS 2008:17)

Komplement till miljöersättning för betesmarker och slätterängar

Regionala markklasser

20 § Bestämmelserna i 3 kap. 3-5 §§ gäller även dessa stöd. (SJVFS 2008:17)

21 § Länsstyrelsen ska fastställa areal och eventuella särskilda skötselvillkor för åtgärden. (SJVFS 2008:17)

22 § Åtgärderna ska genomföras på samma mark under hela åtagandeperioden. (SJVFS 2008:17)

Restaurering av betesmarker och slätterängar

Vad kan man få ersättning för?

23 § Följande förutsättningar ska vara uppfyllda för det område som ska restaureras.

1. Området ska vara ohävdad eller igenvuxet.
2. Marken får endast i liten grad vara påverkad av gödsling eller andra produktionshöjande åtgärder. Betesmarker med höga kulturhistoriska värden eller höga biologiska värden som inte är knutna till fältskiktet kan vara måttligt påverkade av produktionshöjande åtgärder.
3. Marken ska tidigare ha brukats som betesmark, slätteräng, alvarbete, skogsbete, fäbodbete eller mosaikbete. Marken ska ha höga kulturhistoriska värden, innehålla rester av eller restpopulationer av vegetationstyper, växt- eller djurarter som visar på långvarig slätter- eller beteshävd eller ha stora förutsättningar att återfå djurarter som är beroende av slätter eller beteshävd. (SJVFS 2008:17)

24 § Ersättning lämnas inte för restaurering av mark som redan uppfyller förutsättningarna för miljöersättning för betesmarker och slätterängar. Ersättning lämnas inte heller för mark för vilken annan ersättning lämnas i enlighet med dessa föreskrifter eller som omfattas eller har omfattats av någon form av stöd till miljövänligt jordbruk enligt 2 kap. 5 § förordningen (2000:577) om stöd för miljö- och landsbygdsutvecklingsåtgärder.

Om målet för restaureringen är att uppfylla kraven för särskild skötsel av fäbodbete, får ersättning lämnas även om de förhållanden som anges i första stycket föreligger. (SJVFS 2008:17)

Vilka krav ställs för att få ersättning?

25 § Länsstyrelsen ska fastställa en plan som innehåller en beskrivning av befintliga natur- och kulturvärden samt målet med restaureringen. Länsstyrelsen ska i planen även ange vilka åtgärder som ska göras för att restaurera området samt tidpunkt och metoder för dessa åtgärder. Länsstyrelsen ska även ange i vilken omfattning restaureringsbete eller restaureringsslätter ska ske.

Stödmottagaren ska följa den fastställda planen. Stödmottagaren ska genast meddela stödmyndigheten skriftligen om restaureringen avbryts eller försenas eller om annan väsentlig ändring inträffar. (SJVFS 2008:17)

26 § Åtgärderna får inte påbörjas förrän ansökan är inkommen och länsstyrelsen har godkänt att de påbörjas. (SJVFS 2008:17)

27 § Före sista utbetalningen ska länsstyrelsen göra en slutbesiktning. (SJVFS 2008:17)

28 § Marken som fastställs vid slutbesiktning ska i fem år från och med året efter slutbesiktningen brukas enligt villkoren för aktuell markklass i 3 kap. 6 eller 16 §§. (SJVFS 2008:17)

29 § På den mark för vilken ersättning lämnas gäller, under den tid projektet pågår och under de följande fem kalenderåren, det som anges i 3 kap. 4 §. (SJVFS 2008:17)

Mosaikbetesmarker och andra gräsfattiga marker

Vad kan man få ersättning för?

30 § Ersättning får lämnas om följande villkor är uppfyllda.

1. Marken ska antingen vara en mosaikbetesmark eller en annan gräsfattig hävdberoende mark.

2. Mosaikbetesmarken ska uppfylla definitionen för betesmark eller skogsbete förutom att den har ett så stort inslag av naturliga impediment i form av sandområden, stenar och berg i dagen att marken inte berättigar till full ersättning för annan markklass enligt 3 kap. 2 § andra stycket.

3. Andra gräsfattiga marker ska uppfylla definitionen för betesmark eller skogsbete förutom att de har mycket träd och buskar att de antingen inte kan räknas som betesmark eller skogsbete eller inte uppfyller skötselvillkoren i 3 kap. 6 §.

Markerna ska ha höga biologiska värden som är beroende av bete. De ska också ha ett stort inslag av träd och buskar att marken inte kan uppfylla definitionen eller skötselvillkoren för betesmarker eller skogsbeten inom ersättningen för betesmarker och slåtterängar utan att dessa värden skadas. Mark som berättigar till någon annan markklass eller som bör restaureras till någon annan markklass får inte räknas som gräsfattiga hävdberoende marker. (SJVFS 2008:17)

Vilken skötsel krävs?

31 § Följande villkor gäller.

1. Träd och buskar av igenväxningskaraktär ska hållas borta på mosaikbetesmarkerna och regleras i planen för andra gräsfattiga marker.

2. Marken ska årligen skötas så att ingen skadlig ansamling av förna sker.

3. Marken ska årligen betas av. Ett enstaka år får dock bete ersättas med slåtter och bortförsel av skörd.

Åtgärderna i punkt 2-3 ska vara genomförda vid växtsäsongens slut, dock senast den 31 oktober det aktuella stödåret.

Länsstyrelsen kan besluta om undantag punkt 1 under förutsättning att undantaget skulle gynna förekomsten eller stärka artbeståndet för en hotad art. Med hotade arter avses arter på Artdatabankens rödlista i någon av kategorierna sårbar, starkt hotad eller akut hotad, arter som omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter eller i

SJVFS 2009:30

artskyddsförordningen (2007:845) Detta förutsätter dock att syftet med stödet ändå uppnås.

Länsstyrelsen får ett enskilt år besluta om undantag från eller anpassning av punkt 2-3 om exceptionella väderleksförhållanden omöjliggör skötseln. Ersättningen får anpassas efter den skötsel som varit möjlig att genomföra. (*SJVFS 2008:17*)

32 § Utöver skötselvillkoren i 31 § får länsstyrelsen besluta om ett eller flera av följande särskilda skötselvillkor:

1. förbud mot tillskottsutfodring av betesdjur,
2. när på året bete eller slåtter ska ske,
3. reglering av bete med vissa djurslag,
4. vilket utseende vegetationen, inklusive träd och buskar, ska ha vid vegetationsperiodens slut,
5. skötsel och underhåll av kulturhistoriskt värdefulla landskapselement,
6. ett betesfritt år under åtagandeperioden,
7. hur plockhuggning ska genomföras.

Det särskilda skötselvillkoret under punkt 6 kan sättas under förutsättning att det kombineras med något av villkoren 1-5 eller 7. Länsstyrelsen får precisera vilka stödår och i vilken omfattning de särskilda skötselvillkoren ska gälla. (*SJVFS 2008:17*)

Regionala kompletterande insatser

Särskild skötsel av fåbodbete

Vad kan man få ersättning för?

33 § Ersättning får lämnas för insatsen särskild skötsel av fåbodbete på mark med fastställt fåbodbete om insatsen bidrar till att ytterligare bevara och förstärka fåbodbetets natur- och kulturmiljövärden och följande förutsättningar är uppfyllda:

1. Marken ska vara öppen fåbodvall eller bestå av fåbodskog.
2. Marken ska ha höga biologiska värden som visar på långvarig fåboddrift eller höga kulturhistoriska värden. Dessa värden ska kräva särskild skötsel enligt 35 § eller 36 §.
3. Fåbodskogen ska ha en markvegetation med inslag av gräs, örter och ris som är dugliga som foder. Trädbeståndet ska till övervägande del vara spontant uppkommet och ha inslag av gamla träd eller på annat sätt visa på lång kontinuitet i trädskiktet. (*SJVFS 2008:17*)

34 § Länsstyrelsen får fastställa maximalt 10 hektar särskild skötsel av fåbodbete vid var och en av jordbrukarens ersättningsberättigade fåboddar. För ett åtagande som har mindre än 10 hektar fastställt fåbodbete får länsstyrelsen fastställa maximalt 2 hektar särskild skötsel av fåbodbete. (*SJVFS 2008:17*)

Vilken skötsel krävs?

35 § Träd och buskar av igenväxningskaraktär ska tas bort innan första stödårets slut och därefter hållas borta under hela åtagandeperioden. (*SJVFS 2008:17*)

36 § Utöver skötselvillkoren i 35 § får länsstyrelsen besluta om ett eller flera av följande särskilda skötselvillkor.

1. vilket utseende vegetationen, inklusive träd och buskar, ska ha vid vegetationsperiodens slut,

2. skötsel och underhåll av kulturhistoriskt värdefulla landskapselement, och

3. hur plockhuggning ska genomföras.

Länsstyrelsen får precisera vilka stödår och i vilken omfattning de särskilda skötselvillkoren ska gälla. (SJVFS 2008:17)

37 § Om ersättning lämnas för fäbodbeta och särskild skötsel av fäbodbeta för samma mark ska avdrag för ej uppfyllda villkor beräknas för den sammanlagda ersättningen för arealen. (SJVFS 2008:17)

Särskild höhantering på slätteräng

Vad kan man få ersättning för?

38 § Ersättning får lämnas för insatsen särskild höhantering på slätteräng på mark med fastställd slätteräng med särskilda värden i de fall då insatsen främjar natur- och kulturmiljövärden. (SJVFS 2008:17)

Vilken skötsel krävs?

39 § Efter slåttern ska höet torka på slätterängen innan det förs bort. Torkningen av höet ska ske antingen genom hässjning eller genom vändning. (SJVFS 2008:17)

40 § Länsstyrelsen får förutom skötselvillkoret i 39 § besluta om följande särskilda skötselvillkor:

1. Vilka metoder, redskap som ska användas vid torkning av höet.

2. Vilken typ av hässja, volm eller liknande som ska användas vid hässjning.

3. Under vilken period bortförsl av höet ska ske.

4. Att jordbrukaren ska meddela länsstyrelsen vilka datum åtgärden ska genomföras. (SJVFS 2008:17)

Bränning

Vad kan man få ersättning för?

41 § Ersättning får lämnas för insatsen bränning på mark med fastställd betesmark med särskilda värden, slätteräng med särskilda värden eller mosaikbetesmark och andra gräsfattiga marker i de fall då natur- och kulturmiljövärdena gynnas av bränning. (SJVFS 2009:30)

Vilken skötsel krävs?

42 § Bränning ska göras minst en gång under åtagandeperioden.

43 § Länsstyrelsen får besluta om följande särskilda skötselvillkor:

1. Vilket år olika delar av marken ska brännas.

2. Med vilka metoder bränningen ska ske.

3. Under vilken period på året bränningen ska ske.

SJVFS 2009:30

4. Att jordbrukaren ska meddela länsstyrelsen vilka datum åtgärden ska genomföras. (SJVFS 2008:17)

Bete och slåtter på svårtillgängliga platser

Vad kan man få ersättning för?

44 § Ersättning får lämnas för insatsen bete och slåtter på svårtillgängliga platser om marken är belägen på en ö eller annan svårtillgänglig plats och om insatsen utförs på:

1. fastställd betesmark med särskilda värden,
2. skogsbete,
3. alvarbete,
4. mosaikbete och annan gräsfattig mark, eller
5. betesmark eller slåtteräng som restaureras.

Ersättning får även lämnas för skötsel av svåråtkomliga slåtterängar med särskilda värden i väglöst land. (SJVFS 2009:30)

Vilken skötsel krävs?

45 § För att få ersättning ska det som anges för aktuell markklass i 3 kap. 4-7 §§ och 6 kap. 31 § vara uppfyllda. (SJVFS 2008:17)

Komplement till miljöersättningen för natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet

Regionala kompletterande insatser

Skötsel av landskapselement med särskilda värden

46 § Ersättning får lämnas för insatsen skötsel av landskapselement med särskilda värden vid landskapselement som omfattas av ett åtagande och som är särskilt känsliga eller svårskötta för att förstärka landskapselementets natur- och kulturmiljövärden. (SJVFS 2008:17)

47 § Länsstyrelsen ska fastställa vilka landskapselement som ska ingå och skötselvillkoren för dessa. (SJVFS 2008:17)

Vilken skötsel krävs?

48 § Utöver det som anges i 3 kap. 22-23 §§ ska landskapselementen och deras renar årligen betas eller slås av. Avslaget växtmaterial ska föras bort. (SJVFS 2008:17)

49 § Länsstyrelsen ska besluta om ett eller flera av följande skötselvillkor:

1. vilka metoder och redskap som ska användas,
2. vilken tidpunkt på året skötseln ska ske,
3. eventuellt sköselfritt år,
4. landskapelementens utseende vid vegetationsperiodens slut,

5. vilket utseende vegetationen, inklusive träd och buskar, ska ha vid vegetationsperiodens slut, samt övriga insatser som bedöms viktiga för att bevara landskapselementets kulturhistoriska värde. (SJVFS 2008:17)

Miljöinvesteringar

50 § Stödmyndigheten ska i en projektplan fastställa:

1. vilka åtgärder som ska utföras,
2. omfattning och placering,
3. målet för åtgärderna,
4. vilka metoder och material som ska användas,
5. när de olika åtgärderna ska genomföras under projektperioden, samt
6. eventuella övriga villkor för projektet.

Projektplanen ska även innehålla en beskrivning av befintliga natur- och kulturmiljövärden. (SJVFS 2008:17)

51 § Stödmottagaren ska följa den fastställda planen. Stödmottagaren ska genast meddela stödmyndigheten skriftligen om projektet avbryts eller försenas. Detsamma gäller om projektets inriktning, budget eller finansieringsplan ändras jämfört med beslutet om ersättning, eller om annan väsentlig ändring inträffar. (SJVFS 2008:17)

52 § Åtgärderna får inte påbörjas förrän ansökan är inkommen och stödmyndigheten har godkänt att de påbörjas. (SJVFS 2008:17)

53 § Miljöinvesteringen ska godkännas vid slutbesiktning före slututbetalning. (SJVFS 2008:17)

54 § Investeringsinsatsen ska bibehållas och inte genomgå någon betydande förändring som negativt påverkar syftet med investeringen under de närmaste fem åren efter beslutet om stöd. I annat fall kan ersättningen krävas tillbaka. (SJVFS 2008:17)

Miljöinvestering enligt faktiska kostnader

Vilka kostnader är stödberättigande?

55 § Endast sådana kostnader och övriga resurser som har samband med projektet och som ingår i den fastställda projektplanen är stödberättigande. Med undantag för kostnader och resurser för att ta fram en projektplan, är bara kostnader och resurser som har uppkommit och betalats efter det att ansökan kommit in till stödmyndigheten stödberättigande.

Även kostnader för erhållande av tillstånd att anlägga våtmarker är stödberättigande. (SJVFS 2008:17)

Eget arbete

56 § Den stödberättigande kostnaden för eget arbete får högst uppgå till 175 kronor per timme inklusive sociala avgifter eller egenavgifter. (SJVFS 2008:17)

56 a § Endast eget arbete som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande. (SJVFS 2009:30)

Hur betalas ersättningen ut?

57 § Ersättning upp till 80 procent av det maximala stödbeloppet enligt beslutet om stöd får betalas ut före godkänd slutbesiktning. Om det finns särskilda skäl får en större del betalas ut. Den kvarvarande delen av stödet betalas ut efter godkänd slutbesiktning. (SJVFS 2008:17)

58 § Utbetalning av ersättning får inte överstiga de faktiska kostnaderna. (SJVFS 2008:17)

Restaurering av betesmarker och slätterängar

Vad kan man få ersättning för?

59 § Följande förutsättningar ska vara uppfyllda för det område som ska restaureras:

1. området ska vara ohävdad eller igenvuxet,
2. marken får endast i liten grad vara påverkad av gödsling eller andra produktionshöjande åtgärder. Betesmarker med höga kulturhistoriska värden eller höga biologiska värden som inte är knutna till fältskiktet kan vara måttligt påverkade av produktionshöjande åtgärder, samt
3. marken ska tidigare ha brukats som betesmark, slätteräng, alvarbete, skogsbete, fåbodbete eller mosaikbete. Marken ska ha höga kulturhistoriska värden, innehålla rester av eller restpopulationer av vegetationstyper, växt- eller djurarter som visar på långvarig slätter- eller beteshävd eller ha stora förutsättningar att återfå djurarter som är beroende av slätter eller beteshävd. (SJVFS 2008:17)

60 § Ersättning lämnas inte för restaurering av mark som redan uppfyller förutsättningarna för miljöersättning för betesmarker och slätterängar. Ersättning lämnas inte heller för mark som omfattas eller har omfattats av någon form av stöd till miljövänligt jordbruk enligt 2 kap. 5 § förordningen (2000:577) om stöd för miljö- och landsbygdsutvecklingsåtgärder.

Om målet för restaureringen är att uppfylla kraven för särskild skötsel av fåbodbete, får ersättning lämnas även om de förhållanden som anges i första stycket föreligger. (SJVFS 2008:17)

61 § Marken som fastställs vid slutbesiktning ska i fem år från och med året efter slutbesiktningen brukas enligt villkoren för aktuell markklass i 3 kap. 6 eller 16 §. (SJVFS 2008:17)

Vilka förbud finns?

62 § På den mark för vilken ersättning lämnas, gäller under den tid projektet pågår och under de följande fem kalenderåren, det som anges i 3 kap. 4 §. (SJVFS 2008:17)

Anläggning och restaurering av våtmarker

63 § Ersättning får lämnas för anläggning eller restaurering av våtmarker för att förbättra miljön och för allmänhetens möjligheter till rekreation. (SJVFS 2008:17)

Villkor

64 § Våtmarken ska, senast från och med året efter att våtmarken godkänts vid slutbesiktning, omfattas av ett 5-årigt åtagande om miljöersättning för våtmarker enligt 2 kap. 13 § förordning (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder. Detta krav gäller inte för restaurerade våtmarker om länsstyrelsen bedömer att markens alternativvärde inte har minskat genom insatsen och att naturvärdena inte gynnas av ett sådant skötselåtagande.

En våtmark ska förbli våtmark i minst tjugo år räknat från året efter godkänd slutbesiktning.

Om det finns särskilda skäl, kan länsstyrelsen besluta om undantag från villkoren enligt denna paragraf. (SJVFS 2008:17)

Ersättningsbelopp

65 § För varje enskild våtmark får ersättningen uppgå till högst 200 000 kronor per hektar i Östergötland, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Skåne, Halland och Västra Götalands län. För övriga län får ersättning för en våtmark ges med högst 100 000 kronor per hektar. Ersättningsbeloppet beräknas utifrån den våtmarksareal som angetts i beslutet om ersättning. (SJVFS 2008:17)

Specialinsatser för landskapets natur- och kulturmiljövården (SJVFS 2009:30)

66 § Ersättning får lämnas för insatser för att gynna landskapets natur- och kulturmiljövården och för allmänhetens möjligheter till rekreation. Ersättning för denna insats kan inte lämnas om ersättning kan lämnas för annan åtgärd enligt detta kapitel. (SJVFS 2008:17)

Villkor

67 § Den miljöinvestering som fastställs vid slutbesiktningen ska underhållas i minst fem år enligt de villkor länsstyrelsen beslutar i projektplanen. (SJVFS 2008:17)

Markförbättrande insatser i renskötselområdet

68 § Ersättning får lämnas till markförbättrande åtgärder för att minska markslitaget i samband med renskötselarbete inom renskötselområdet. (SJVFS 2008:17)

Villkor

69 § Stödmottagaren ska underhålla den miljöinvestering som fastställs i projektplanen i minst fem kalenderår efter slutbesiktningen. Stödmottagaren ska se till att träd och buskar av igenväxningskaraktär hålls borta och att underlaget underhålls eller bytas i den mån det behövs för att behålla miljöinvesteringens funktion. (SJVFS 2008:17)

Miljöinvestering med fast ersättning

Villkor

70 § Landskapselement som restaureras eller återuppbyggs i odlingslandskapet ska från och med året efter slutbesiktning skötas i fem år enligt kraven i 3 kap. 22, 24 och 25 §§. (SJVFS 2008:17)

71 § Den sökande ska underhålla den miljöinvestering som fastställs vid slutbesiktningen i minst fem år enligt de villkor som länsstyrelsen beslutar enligt 3 kap. 23 §§. (SJVFS 2008:17)

Återuppbyggnad, återskapande och restaurering av landskapselement

72 § Ersättning får lämnas för

1. återuppbyggnad av trögårdsgård i odlingslandskapet,
2. restaurering och återskapande av stenmur i odlingslandskapet,
3. restaurering och återskapande av alléer, eller
4. restaurering av överloppsbyggnader i odlingslandskapet,

om sådant landskapselement tidigare har funnits på platsen och stödmyndigheten bedömer att åtgärden är värdefull för natur- och kulturmiljövärdena.

Överloppsbyggnader som har restaurerats ska efter restaureringen uppfylla kraven för överloppsbyggnad i bilaga 1. (SJVFS 2008:17)

Restaurering av byggnader vid samevisten i renskötseområdet

73 § Ersättning får lämnas för restaurering av byggnader vid samevisten om sådana byggnader har funnits på platsen och Sametinget bedömer att åtgärden är värdefull för natur- och kulturmiljövärdena. Byggnader vid samevisten som har restaurerats ska efter restaureringen uppfylla de krav som anges i den fastställda projektplanen. (SJVFS 2008:17)

74 § Den sökande ska underhålla den miljöinvestering som fastställs vid slutbesiktningen i minst fem år enligt de villkor Sametinget beslutar i den fastställda projektplanen. (SJVFS 2008:17)

Restaurering av bevarandevärda eller svårbrukade åkermarker

75 § Ersättning får lämnas för restaurering av liten svårbrukad åker, eller annan bevarandevärd åkermark eller mark som kan återskapas till åkermark för att främja natur- och kulturmiljövärden. (SJVFS 2008:17)

Villkor

76 § Vid slutbesiktningen ska marken vara plöjd och sådd samt uppfylla skötselkraven för stöd enligt förordning (2004:760) om EG:s direktstöd för jordbrukare m.m. Dessa krav ska vara uppfyllda under minst de närmaste följande fem kalenderåren. (SJVFS 2008:17)

Rensning av våtmark

77 § Ersättning får lämnas för tömning av anlagda våtmarker om stödmyndigheten bedömer att detta förstärker våtmarkens livslängd och funktion. (SJVFS 2008:17)

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna författning²⁵ träder i kraft den 1 juli 2007.
  2. Genom författningen upphävs Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2000:142) om kompensationsbidrag i bergsområden och mindre gynnade områden.
  3. De upphävda föreskrifterna gäller fortfarande i ärenden som väckts före den 1 januari 2007.
-

1. Denna författning²⁶ träder i kraft den 12 mars 2008 men ska tillämpas från och med den 1 januari 2008.
  2. Äldre bestämmelser gäller dock beträffande ärenden som väckts före den 1 januari 2008.
  3. Definitionerna för betesmark, slåtteräng och skogsbete i 1 kap. 2 § gäller i dess äldre lydelse för mark som omfattas av ett åtagande som har ingåtts till och med stödåret 2007.
-

Denna författning²⁷ träder i kraft den 3 oktober 2008 och gäller till och med den 31 mars 2009.

---

²⁵ SJVFS 2007:42.

²⁶ SJVFS 2008:17.

²⁷ SJVFS 2008:50.

SJVFS 2009:30

1. Denna författning²⁸ träder i kraft den 1 april 2009. De nya bestämmelserna ska dock tillämpas från och med den 1 januari 2009.

2. Äldre bestämmelser gäller dock beträffande ärenden som väckts före den 1 januari 2009.

3. För mark som omfattas av ett åtagande som har ingåtts till och med stödåret 2008, och där marken funnits med i åtagandet innan stödåret 2009, gäller för de ersättningsformer som avses i 1 kap. 1 § 2-5 definitionerna för betesmark, slätteräng och skogsbete i 1 kap. 2 § enligt lydelse SJVFS 2007:42.

MATS PERSSON

Maria Durling
(Miljö- och regionalstödsenheten)

---

²⁸ SJVFS 2009:30.

*Bilaga 1***Definitioner av ersättningsberättigande värdefulla landskapselement**

Utöver vad som för varje enskilt värdefullt landskapselement redovisas nedan gäller även att de till väsentlig del ska ha tillkommit före den storskaliga mekaniseringen av jordbruket, d.v.s. före 1940.

Jordbrukaren ska ha rätt att sköta samtliga landskapselement som ingår i skötselåtagandet.

Värdefullt landskapselement	Definition
<i>Allé</i>	Anläggning av minst 7 träd ursprungligen planterade längs en väg. Anläggningen kan vara enkel eller dubbelsidig. Renar inkluderas. I en allé ingår de träd som planterats i restaureringssyfte efter det att åtagandet ingåtts. Träd som ingår i <i>Allé</i> kan inte samtidigt räknas till <i>Hamlad träd</i> och ge separat ersättning för detta.
<i>Brukningssväg</i>	Väg utan asfalt eller oljegrus som använts eller används för transporter inom gården. Renar och eventuellt dike inkluderas. I <i>Brukningssvägar</i> kan inte <i>Öppet dike</i> ge separat ersättning.
<i>Brunn, källa</i>	Brunn eller vattenkälla, eventuellt med ursprunglig konstruktion av trä eller sten. Renen inkluderas.
<i>Byggnadsgrund</i>	Byggnadsgrund eller byggnad utan fungerande tak som hör samman med tidigare markanvändning/hushållning. Grunden består av en eller flera tydliga grund- eller hörnstenar samt eventuellt spismursröse. Marken innanför grundens ytterväggar och renarna inkluderas. <i>Byggnadsgrund</i> kan inte ge separat ersättning när det ligger på <i>Åkerholme</i> .
<i>Fornlämningslokal</i>	Fasta fornlämningar ovan jord, enligt kulturminneslagen, med kringliggande skydds- eller fornlämningsområde. <i>Fornlämningslokal</i> kan inte ge separat ersättning när den ligger på <i>Åkerholme</i> .
<i>Fägata</i>	Drivningsväg för boskap mellan gården eller byn och betesmarken, omgiven av stenmurar eller trädgårdsgårdar. Renar inkluderas. I <i>Fägata</i> kan inte <i>Stenmur</i> , <i>Gårdsgård av trä</i> och <i>Brukningssväg</i> ge separat ersättning.

<i>Gärdsgård av trä</i>	<p>Gärdsgård uppförd i syfte att hägna in eller stänga ute boskap. Hägnaden är uppförd i traditionell konstruktion av trä till exempel bestående av störrar, gärdsel/slanor och hank, vidja eller ståltråd. Renar och eventuella grindar inkluderas.</p> <p><i>Gärdsgård</i> av trä kan inte ge separat ersättning när det ingår i <i>Fägata</i>.</p>
<i>Hamlat träd</i>	<p>Träd präglad av kontinuerlig lövtäkt eller möjligt att återuppta i hamling. En skyddszon där konkurrerande vegetation kan skada trädet inkluderas.</p> <p>Som ett hamlat träd räknas även de träd som planterats i restaureringssyfte efter det att du har ingått ett åtagande.</p> <p><i>Hamlat träd</i> kan inte ge separat ersättning när det ingår i <i>Hamlade pilar i rader, Allé</i> eller <i>Solitärträd</i>.</p>
<i>Jordvall, gropvall</i>	<p>Vall av jord eller stenblandad jord uppförd som gräns eller hägnad. Renar och parallellt grävt dike inkluderas.</p> <p><i>Jordvall, gropvall</i> kan inte ge separat ersättning när den ingår i <i>Hamlade pilar som ingår i rader</i>.</p>
<i>Läplantering</i>	<p>Långsträckta täta rader av träd eller träd och buskar omgivna av åkermark. Läplanteringen är gjord som skydd mot vind och jorddrift. Renar inkluderas.</p> <p><i>Ren mellan åkerskiften</i> kan inte ge separat ersättning när den ingår i <i>Läplantering</i>.</p>
<i>Småvatten</i>	<p>Mindre vattensamling som huvudsakligen har använts för agrara verksamheter. Samlingen kan vara anlagd, alternativt utgöras av en naturlig vattensänka eller naturbildat vatten med en areal mindre än 0,10 hektar, som ständigt håller ytvatten eller fuktig markyta. Renarna inkluderas.</p> <p><i>Småvatten</i> kan inte ge separat ersättning när det ligger på <i>Åkerholme</i>.</p>
<i>Odlingsröse, stentipp</i>	<p>Odlingssten samlad i rösen eller tippar. Renarna inkluderas.</p> <p><i>Odlingsröse, stentipp</i> kan inte ge separat ersättning när det ligger på <i>Åkerholme</i>.</p>
<i>Hamlade pilar som ingår i rader</i>	<p>Pilträd, eller andra liknande träd, ursprungligen planterade i rad på en jordvall eller längs en väg. Pilträden är präglade av hamling. Renarna inkluderas.</p> <p>Träd som ingår i <i>Hamlade pilar som ingår i rader</i> kan inte ge separat ersättning när det ingår i <i>Allé</i> eller <i>Hamlat träd</i>.</p>
<i>Ren mellan åkerskiften</i>	<p>Gräsbärande ren mellan åkerskiften som utgör eller har utgjort en fast gräns mellan skiften eller brukningsenheter.</p> <p><i>Ren mellan åkerskiften</i> kan inte ge separat ersättning när det ingår i <i>Läplantering</i>.</p>

<i>Solitärträd</i>	<p>Enstaka fristående träd i åkermark. En skyddszon om minst 2 meters radie runt stammen inkluderas. Trädets skyddszon ska vara helt omgiven av åkermark.</p> <p>Som solitärträd räknas även de träd som planterats i restaureringssyfte efter det att du har ingått ett åtagande.</p> <p>Ett <i>Hamlat träd</i> kan inte samtidigt ge ersättning som <i>Solitärträd</i>.</p>
<i>Stenmur</i>	<p>Murarna är uppförda i syfte att hägna in eller stänga ute boskap eller att avgränsa brukningsenheter. Muren är ursprungligen upplagd med huvudsakligen flera skikt sten. Renarna inkluderas.</p> <p><i>Stenmur</i> kan inte ge separat ersättning när det ingår i <i>Fägata</i>.</p>
<i>Traditionell hässja eller storhässja i bruk</i>	<p>Hässa av huvudsakligen traditionell träkonstruktion som är i bruk.</p>
<i>Liten svårbrukad åker</i>	<p>Åker som är högst 0,30 hektar och varaktigt avgränsad av diken, vägar, hägnader, naturformationer etc. Renarna inkluderas.</p>
<i>Åkerholme</i>	<p>Fastmarksimpediment helt omgivet av åkermark. Arealen är minst 100 m² och högst 0,10 hektar.</p> <p>Om en det finns ett <i>Odlingsröse</i>, <i>Stentipp</i>, <i>Byggnadsgrund</i>, <i>Fornlämningslokal</i>, <i>Småvatten</i> eller <i>Överloppsbyggnad</i> på en <i>Åkerholme</i> ska åkerholmen dominera för att ge ersättning.</p>
<i>Öppet dike</i>	<p>Öppet, i huvudsak anlagt, dike för dränering av åkermark. Diket ska vara vattenförande någon del av året. Renarna inkluderas.</p> <p>Öppna diken kan bara ge ersättning när de ligger i anslutning till åkermark och utgör gräns mot jordbruksmark.</p> <p><i>Öppet dike</i> kan inte ge separat ersättning när det ingår i <i>Brukningväg</i>.</p>
<i>Överloppsbyggnad</i>	<p>Byggnad som hör samman med tidigare markanvändning eller hushållning. Byggnaden ska ha ett fungerande tak och i övrigt autentiskt utseende på utsidan. Det område kring en byggnad som är avgörande för att den ska kunna bevaras inkluderas. Byggnader som används för boende eller som är viktig för företags produktion räknas inte som en överloppsbyggnad.</p> <p><i>Överloppsbyggnad</i> kan inte ge separat ersättning när den ligger på <i>Åkerholme</i>.</p>

(SJVFS 2008:17)

Bilaga 2

Skötselåtgärder som krävs för vissa värdefulla landskapselement

Värdefullt landskapselement	Skötselåtgärder
<i>Allé</i>	Lövträd är fria från stamskott och i förekommande fall beskurna. Utgångna träd ersätts.
<i>Brukningssväg</i>	Vägbenor och förekommande diken är underhållna och fungerande.
<i>Brunn, källa</i>	Eventuellt lock, uppfordringsanläggning etc. underhålls.
<i>Fägata</i>	Hägnaderna är underhållna i teknik och material som traditionellt förekommer i regionen och förekommande grindar är underhållna och användbara.
<i>Gärdsgård av trä</i>	Gärdsgården är underhållen i teknik och material som traditionellt förekommer i regionen. Eventuella grindar är underhållna och användbara.
<i>Hamlad träd</i>	Trädet är hamlat på det sätt och med de intervall som är traditionellt förekommande i regionen. Utgångna träd ersätts.
<i>Läplantering</i>	Utgångna träd och buskar ersätts.
<i>Hamlade pilar som ingår i rader</i>	Träden är beskurna med en teknik och med de intervall som är traditionellt förekommande i regionen. Utgångna träd ersätts.
<i>Stenmur</i>	Muren underhålls och eventuella skador som uppkommit under året åtgärdas. Eventuella grindar är underhållna och användbara
<i>Traditionell hässja eller storhässja i bruk</i>	Hässjorna används vid den årliga slåttern och underhålls.
<i>Liten svårbrukad åker</i>	Åkerns fältform är bevarad.
<i>Öppet dike</i>	Diket är i funktion och rensas vid behov.

Bilaga 3

Så här kan du kombinera miljöersättningar i det tidigare programmet (2000 – 2006) med miljöersättningar i det nya programmet (2007 – 2013)

De nya ersättningsformerna hittar du i översta raden och de gamla ersättningarna i kolumnen längst till vänster.

	Vallodling	Betesmarker och slåtterängar	Skötsel av våtmarker	Natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet	Bruna bönor	Minskat kväveläckage	Skydds-zoner	Miljöskyddsåtgärder	Ekologiska produktionsformer
Öppet och varierat odlingslandskap	-	*	*	+	*	Vårbearb + Fånggr *	*	*	+
Miljövänlig vallodling	-	*	*	+	*	Vårbearb + Fånggr *	*	*	+
Bevarande av betesmarker och slåtterängar	*	-	+	*	*	*	*	*	*
Skötsel av våtmarker och småvatten	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Bevarande av natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet	+	*	*	-	+	+	+	+	+
Bruna bönor på Öland	*	*	*	+	-	*	*	*	*
Minskat kväveläckage	Vårbearb + Fånggr *	*	*	+	*	-	*	+	+
Skydds-zoner	*	*	*	+	*	*	-	*	*
Ekologiska produktionsformer	+	*	*	+	*	+	*	*	-
Sockerbetor på Gotland	*	*	*	+	*	*	*	+	*
Våtmarker och småvatten 1996-1999	*	*	*	*	*	*	*	*	*

+ Du kan kombinera ersättningarna på samma mark.

* Du kan kombinera ersättningarna på samma företag men inte på samma mark.

- Du kan inte kombinera ersättningarna.

Bilaga 4

Så här kan du kombinera naturfrämjande insatser på åkermark och skötsel av landskapselement med särskilda värden med andra miljöersättningar på åkermark

	Naturfrämjande insatser på åkermark			Natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet
	Bevarande av hotade åkerogräs	Mångfaldsträda	Fågelåker	Skötsel av landskapselement med särskilda värden
Natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet (åtaganden i det nya programmet 2007-2013)	+	+	+	+
Bevarande av värdefulla natur och kulturmiljöer i odlingslandskapet (tidigare programmet 2000-2006)	+	+	+	-
Bruna bönor på Öland (tidigare programmet 2000-2006)	-	-	-	+
Miljövänlig odling av bruna bönor (nya programmet 2007-2013)	-	-	-	+
Vallodling (nya programmet 2007-2013)	-	-	-	+
Öppet och varierat odlingslandskap (tidigare programmet 2000-2006)	-	-	-	+
Miljövänlig vallodling (tidigare programmet 2000-2006)	-	-	-	+
Minskat kväveläckage (nya programmet 2007-2013)				
Åtgärder för minskat kväveläckage (tidigare programmet 2000-2006)				
Fånggröda	-	-	-	+
Vårbearbetning	+	-	-	+
Skyddszoner (nya programmet 2007-2013) (tidigare programmet 2000-2006)	-	-	-	+
Miljöskyddsåtgärder (nya programmet 2007-2013)	-	-	-	+
Ekologiska produktionsformer (nya programmet 2007-2013) (tidigare programmet 2000-2006)	-*	-*	-*	+

+ Du kan få utbetalning för båda åtgärderna på samma mark

- Du kan inte få utbetalning för båda åtgärderna på samma mark

-* Du kan inte få utbetalning för båda åtgärderna på samma mark, du kan kombinera med åtagande för ekologiska produktionsformer på marken

(SJVFS 2008:17)

Bilaga 5

Vilka kompletterande insatser kan beviljas för olika markklasser i miljöersättningen betesmarker och slätterängar (det nya programmet 2007 – 2013)?

Markklasser	Kompletterande insatser						
	Lieslätter	Efterbete	Lövtäkt	Särskild skötsel vid fäbodbete	Särskild höhantering på slätteräng	Bränning	Bete och slätter på svårtillgängliga platser
Betesmarker med allmänna värden	-	-	-	-	-	-	-
Betesmarker med Särskilda värden	-	-	+	-	-	+	+
Slätterängar med allmänna värden	-	-	-	-	-	-	-
Slätterängar med särskilda värden	+	+	+	-	+	+	+
Skogsbete	-	-	-	-	-	-	+
Alvarbete	-	-	-	-	-	-	+
Fäbodbete	-	-	-	+	-	-	-
Restaurering av betesmarker och slätterängar	-	-	-	-	-	-	+
Mosaikbetesmarker och andra gräsfattiga marker	-	-	-	-	-	+	+

- + går att kombinera på samma mark
 - går inte att kombinera på samma mark

(SJVFS 2009:30)